КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

ЕРА.
23
октябрь 1969 шу.
127 (4764).
Мах 2 кап.

СЕРДАЛО
(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарчу Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

ШУН ДЕКХАР, КУЛЬТУРА БОЛХЛОЙ

Шера хенашка хьежжа эгарадуьл культпросветучреждениешта хьалхашка латта декхараш. Йа теркал а деш, вІаштІехьбаха беза цар болх лаам. ХІанэ Іа тІадоагІаш латт. Йинстедовла доахк гуйран балхаш. Цулукхь кхашка дукха хилац культпросветучреждений болхлой. Цар болх чубийнаб клубашка, культура ЦІеношка. Іан замалахьа шоашта хьалхашка латта декхараш кхоачашде болабеннаб уж.

Республика дукххача культпросветучреждениеша хлетамца вІаштІехьбаьккхаб иа болх. Ханнахьа кийчъяьй, тоальй помещенеш. Уттаяьй балха планаш, белгалъяьхай сакъерламе хургйола мероприятеш.

Цхьоалагіа сентябрь тІакхоачаш бекъонца кийчъяь, мел эппачунца Іалашъяь ялар Шелковской районера ерригя культпросветучреждениеш. Цу балха юкъе дика дакъа лаьцар района колхозаша. Цар дукха клубаш тоайнв шоай чотах.

ХІанз чуйнака шоай болх бош ба культура учреждений болхлой. Цар керттера теркам тІабохийт В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна сийленца накъалакара. Дизза кхоачашду цу хьакъехьа шоаш тІайица социалистически декхараш.

Районе къаьстта белгалдаьнна да Дубовской культура ЦІа. Дукха мероприятеш вІаштІехьйоах цо ленински юбилейна накъалолхаш. Художественни самодеятельноста бархІ коужок я цига болх беш. Культура цІен кулгалхоша замм терко ю художественни самодеятельносте дакъа лоацаш бола нах кааст-каста хувцалургбоацa дІулакх вІаштІехьдаккхара. Цудухьа дукххача шерашка деня хьабоагІаш ба цигара самодеятельни артисташ. Йолаш ба шоай ветераш а. Цу гІулакхо тоое хулийт художественни самодеятельносте накъа лоацарий говзал даккхе. культура ЦІен цІий традицеш хьакколла.

Хьнщаре дакъа лоац цу культура ЦІен болхлоша къахьегамхоштa коммунистически кхетам лучча а. Къаьстта кхетамца пайда оц цар тематически сайренех.

Дика дош ала доагІа Советски района культпросветучреждениех а. ІаЙ болх бе парттІа кийчъеннай уж. Итумкхалерча наха дукха деза шоай юртара культура ЦІа. Цудухьа хІара сарахь дукха нах гулду цига. Болх беш я художественни самодеятельноста тайп-тайпара кружокаш. Цига дакъа лоацаш дукха нохчий мехкарий ба. ДІаяхача замах юхедисача кйрчача гІулакхашца къовсам лоаттабеш йола мероприятеш вІаштІехьйоах культура ЦІен болхлоша.

Іан замалахьа чакхъяха, ьнна, дукха мероприятеш вІаштІехьа а яьха шоай болх дика дІаболабаь культпросветучреждениеш кхы а дукха я вай республике. Цхьабакъа, хІана белгалдаккхаиза даргдац цхьайолча культура учреждениеша цу гІулакха леоттІа терко еш ца хилар. Фу болх бе вІаштІехьдаргда МалгІабика района культпросветучреждений, царгахьа санна царех цхьаьрам хІана

а бокъонца Іан кийчо яная хилча. Цу тайпара хьал да Наьсарен районерча цхьайолча клубашка, Сунженски районерча Галашкарча, Мужичарча, Оалкамарча клубашка, иштта кхычахьа. Цхьайолча моттигашка ІаЙ бе безача балла планаш уттаяьнц, де дезараш хІанз а белгалдаьхадац. Цузухьа цхьа лостам болаш бац болх.

Цу тайпара хьал кхы дІахо ла метаргдац. Іан замалахь культура учреждениешта бе беза болх белгалбаь а иа чуйнна дІаболабаь а хила еза ха я ер. Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш, культура районни отделаш, моттигера Советаш декхарийла я болх цІенхаштта тоабе.

Эгара хьалха теркам тІабахийта беза хІанз а Іална кийчъянза йола клубаш сихагІа йистеяхара. Кхы вІалла гоале йиш яц из гІулакх.

Къаьстта терко е еза В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна сийленца накъалакара. Нагахьа санна, кхетамца бола вІаштІехьбоаккхо, дукха де йиш я цу дакъе культпросветучреждений. Цхьабакъа, ленински юбилейна хетаяь йола мероприятеш кІоаргa идея йолаш, дика чулоацам болаш хила еза. МоллагІа йола мероприятеш ленински хархІа йиш яц.

ІаЙ йоккхий торонаш я культпросветучреждений художественни самодеятельность дІахо легІайоалае. Клубашка, культура ЦІеношка дукхагІа вІашагІъехка еза тайп-тайпара кружокаш. Царна дукхагІа чуеза беза къаьстта нохчий гІалгІайи мехкарий.

Доккхий декхараш хьалхашка латт культпросветучреждениешта къахьегамхоштa коммунистически кхетам балара. Къаьстта терко е еза цу балла. Цу гІулакхa дукхагІа вІашагІъехка еза тематически сайренаш, конференцеш.

Керттерча декхарех да дІаяхача замах юхедисача кйрчача гІулакхашца къовсам лоаттабар, наха юкъе атеистически пропаганда йоаржаяр. Цу дакъе республика цхьайолча культура учреждениеша дика опыт Іаьяьй. Из шерра йоаржае еза.

Культпросветучреждениеш иштта декхарийла я кеодача образаштей традицештех шерра пропаганда я.

Даим терко е езаш гІулакх да культпросветучреждений болхлошта методически новкъостал лоаттадар. Культура Министерство декхарийла я из болх тоабе. Къаьстта терко е еза кадраш кийчъяра, хІана аьлча цхьайолча клубашка болх беш ба опыт йоаца, лаьрхІа образовани йоаца болхлой. Юрташкарча культура учреждениешта шефски новкъостал лоаттадe еза республика театраша, филармоне.

Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш декхарийла я культпросветучреждений болх тоабара денна йоакхо е, цар планашка, репертуарашка цІенхаштта хьежа.

Шеко яц, республика культпросветучреждений болхлой, шоай болх бокъонца дика тоабаь, В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна сийленца накъагІоргхилар.

КОЛХОЗХОЙ ЕРРИГСОЮЗНИ КХОАЛАГІЧА СЪЕЗДА ДЕЛЕГАТАШ

Базгиев Ибрахіама Бахьаудин — Сунженски района Орджоникидзе цІерагІча колхоза комбайнер.

Гардаев Іаддал - Къаьдара Ибрахіам — Ведана района Орджоникидзе цІерагІча колхоза колхозхо.

Данаева Йесарай — Нохай-Юрта района А. Шерипова цІерагІча колхоза звеньевая.

Еремнина Мария Семеновна — Грозненски района 1 Мая цІерагІча колхоза оалхазараш лелачеча ферма заведующи.

Зернов Михаил Антонович — Наурски района Ленина цІерагІча колхоза инженер-механик.

Ильянов Михаил Антонович — Сунженски района XX партсъезда цІерагІча колхоза парткома секретарь.

Лолаиева Айшат — Шаьла района XX партсъезда цІерагІча колхоза звеньевой.

Осмаев Гермисултана Іусман — Гудермеса района «40 лет Октября» яхача колхоза председатель.

Табашкова Вера Георгиевна — Шелковской района «Коминтерн» колхоза председатель.

Хамзатов Дени — Советски района XX партсъезда цІерагІча колхоза жа Іу.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР КОЛХОЗХОЙ КОНФЕРЕНЦИ

Самарзийнаь Ленина цІерагІча культура Дворце Нохч-ГІалгІай республика колхозхой конференци хилар. Конференци хьайийллар республика Министрий Совета председатела **М. Г. Гайрбекова.** Форуме дакъа лоацаш бар доахарча автономни республикашкарен хьехарен баьхха хьаьший.

Конференце белла органаш хержачуа тІехьагІа массие зог раьза хиина Сийлен президиуме хорж КПСС ЦК Политбюро.

Хьалхарча дешах «Юртбоахама артела кердача Хьоахамеча Устава проектах» доклад йиш КПСС парте Нохч-ГІалгІай обкома хьалхарча секретара **С. С. Апряткина.**

Доклад юкъаш преношка къамаьлаш дир Сунженски района «Победа» яхача колхоза председатела Социалистически Къахьегама Турпала **В. И. Емельяненко,** Нохай-Юрта района XXII партсъезда цІерагІча колхоза звеньевале **М. Хизриевас,** Шаьла района XX партсъезда цІерагІча колхоза звеньевой **А. Я. Лешлаева,** Шелковской района «Коминтерн» колхоза председатела **В. Г. Табашкова,** Грозненски района 1 Мая цІерагІча колхоза председатела **В. С. Вычова.** МалгІабика района «Кавказ» колхоза доккхагІоалча жа Іус **М. Бекмадова,** Наурски района «Красное знамя» яхача колхоза председатела **С. И. Пономарева,** Гудермеса района «Кавказ» яхача колхоза бригадира **Я. Арсамбиева,** Ведана района Кирова цІерагІча колхоза председатела **З. Мусаева,** Советски района «Новая жизнь» яхача колхоза председатела **С. М. Наутиева,** Сунженски района Орджоникидзе цІерагІча колхоза тракториста **Х. Оздоева,** Нохай-Юрта района Ленина цІерагІча колхоза председатела **Ш. А. Чунчурова,** Шаьла района Ленина цІерагІча колхоза керттерча агронома **Д. Ужахнова.**

Конференце делегаташка зайта дІайха мсаршал хьакхайкадеш къамаьлаш дир **З. И. Кардашова,** — Ставропольски крайисполкома председатела заместитела. **М. Ш. Мамхегова,** — ГІаьбартой-Балкхарой «Сельхозтехника» республикански объединене председатела, **М. Б. Бунарова** — Дагестански АССР-а Министрий Совета председатела заместитела, **Т. С. Дзерасова** — Къилбаседа-ХІирий халкъа тІаьхожама комитета председатела.

Республика промышленноста къахьегамхоша баьхкийтача динаьлай цІерагІа къамаьл дир Социалистически Къахьегама Турпала **Н. И. Ведерникова** — Ленина цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чаккдоахача завода доккхагІоалча оператора.

Мандатни комисе балхах доклад йир **У. Г. Осмаева.**

Керда хьаккхине Устав къобал а бейн дийнарчох соцам тІайийцар конференце.

Колхозхой Ерригсоюзни кхоалагІча съезде вахийта итт делегат хержар.

ЧоагІа тІоараш тохаш тІайийцар зале хиннараша КПСС ЦК-га, СССР Лакхехьарча Совета Президиумага, СССР Министрий Советага дохьийта кошпиал хоатта письмо.

Цул тІехьагІа концертага хьежар колхозашкара баьхкараш.

Конференце материалех отчет газета тІа кепа тохаргья.

ЦІЕЙ СИЙНА

Октябра цІейна дика къахьегама совгІат кийчдала шоай хьинар кхо ца деш къахьег крекинг-заводe технологаша. Цига социалистически яхье хьалха латт В. А. Литвинов керте латтача цхьоалагІча цеха коллектив. Тахан алхлагІа ди да цо иоябр. бетта чотах мехкдаьтта продукци арахеца. ХІанзалехьа планал совгІа арахийцай эзараш тоннаш продукци. Иштта дика къахьегаш я кхыйолча цехий коллективаш а Завода коллектив графикал иан ди хьалха юалаш хьайоагІа.

Ф. УНТИЛОВА,
крекинг-завода плановиг отдела начальник.

КОСМОСА ТУРПАЛАШ МОСКВЕ

22 октябре советски мехка столица торжественно тІайийцар космос карарзаяьраш, летчикаш - космонавташ Г. С. Шонин, В. Н. Кубасов, А. В. Филипченко, В. Н. Волков, В. В. Горбатко, В. А. Шаталов, А. С. Елисеев — «Союз-6», «Союз-7», «Союз-8» космически кемай экипажаш.

Внуковски аэродроме бар новкъосий Л. И. Брежнев, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, Ф. Д. Кулаков, М. С. Соломенцев, Іилмахой, советски интеллигенце викалаш, бІаьш москвичаш. Шевар гІоазаьнна, гІаддахa вар.

Шоай вежарашта накъабаьхкабар СССР летчикаш-космонавташ.

Съездий Кремлевски Дворце космос карарзаьлрий сийна торжественно митинг хилар. Митинг хьайийллар КПСС ЦК Политбюро членалла кандидата, КПСС МГК хьалхарча секретара В. В. Гришина.

Митинге къамаьлаш дир СССР летчикаш - космонавташ В. А. Шаталова, Г. С. Шонина, А. В. Филипченкос, А. С. Елисеева, гІоравьинача советски Іилмахочо академика Б. Н. Петрова.

Митинге хиннараша чІоагІа тІоараш а тохаш тІайийцар КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев. Тахан, аьлар цо, советски космонавтий дехало цецдаьккха ца Іеш дерригa дуне цецдаьккхад вай Іилма, техника, промышленноста толамаша, советски нaха къахьегаме доахача турпала толамаша а. Космосе вай мехко доаха толамаш, белгалдаьккхар Л. И. Брежнева, Іалаиду лаьтта советски къахьегамхоша беча [illegible].

КПСС ЦК Генеральни секретара хоам бир, денали турпалаш гойтарад СССР Лакхехьарча Совета Президиума мийраз космонавташта Г. С. Шонина, В. Н. Кубасова, А. В. Филипченкона, В. Н. Волкова, В. В. Горбаткона Ленина ордени «Золотая звезда» яха медали а луш Советски Союза Турпала цІи яларах. Советски Союза Турпалашта новкъосташта В. А. Шаталова, А. С. Елисеева «Золотая Звезда» яха шоалагІа медаль еннай.

Коммунистически парте Центральни Комитета, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета, вай баьхен къахьегамхой цІерагІа новкъоста Л. И. Брежнева задани толамца кхоачашъяра, доккхий совгІаташ даларца ист гІара даьккъала бийцар СССР летчикаш-космонавташ.

Цул тІехьагІа митинге къамаьл дир КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Н. В. Подгорне. Гулбеннараша тІоараш а детташ цо турпалашта совгІаташ дІаделар. ХІаьта вай даьхен гІулакх баьхьинце звездни вежараша керда толамаш дахар доаш доаца а баьккхар.

ТАСС.

Денал цола совгаташ [illegible] космически «Союз» яха [illegible] дьаьнчаь тІехьагІа Байконура

СУРТА ТІА: полковник В. А. Шаталов, А. С. Елисеев, полковник А. В. Филипченко, В. Н. Волков, полковник В. В. Горбатко, В. Н. Кубасов, полковник Г. С. Шонин.

ТАСС спец. корр.
В. Черединцева сурт.

МЕХКА КЪАХЬЕГАМА ГІА

1969 шера 9 бетта промышленноста паччахьалкхен план кхоачашъяра итогех СССР ЦСУ хоам бу

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара мабоагІара пакъабахира яхь а лаьна. промышленноста болхлоша Іехкхоачашйир продукцена реализаци яра а дукхагІйола изделеш арайхара а ийс беттен кхоалагІча квартален алан. Шу долазенача хана деча планал совгІа реализаци яь продукци 2,7 миллиард сома кхьаз я. ДІадахача шера цу зама хиннечул гІаккхайтта продукци 7 процент я.

СССР ЦСУ хоама тІа йоах. промышленноста цхьаццайолча доакъошка продукци араеецилга лакхденнад: электроэнергетика — 10 процент, доагора промышленноста — 4, Іаьожачен бос болчеп металлурге — 4, химически мехкдаьтта химен промышленноста — 11, машинаши металлах хІамаши ера — 12 процент. Культурно - бытовой лоархІамен боахаме эшен товараш 14 процент дукхагІа араяхийнад.

Сентябрь бутт чакхбоалаш планировани экономически стимулированеп кердача системах болх беш яр ерригача промышленни продукцех 83 процент арахийнаш 91 процент пайда баьккхаш йола 35,7 эзар промышленни предприяти.

БІарччача мехка натуральни лаьрхІа промышленни продукци арахецара цаешш йоалан СССР ЦСУ хоама тІа. Къаьстта аьтта укх шера ийс бетта яьккхай: электроэнерги — 480 миллиард киловатт-сахьат, мехкдаьтта — 242 миллион тонн, газ — 134 миллиард кубометр, кІор — 451 миллион тонн, чом — 607 миллион тонн, болат — 82,1 миллион тонн, прокат — 65 миллион тонн, вышка турбаш — 8653 эзар тонн, минеральни удобренеш (условни единицашца) — 34 миллион тонн, баьцовгІаш лораяра химически средстваш — 205 эзар тонн. Ийс бетта кийчдаьд: 1868 миллион сома приборий, автоматизаци вычислительни техникан средстваш, 627,3 эзар автомобиль, 327 эзар тракторaш, 70,3 эзар ялат чуэза комбайнаш, 66,4 миллион тонн цемент, 57 миллион кубически метр аьшкабетон.

Соалка цу хана хийдачул баьча наха эша говараш дукхагІа арахийцад: кІада, эпп, даьри 135 миллион квадратни метр, тІехьахьа духхаду 43 миллион трикотажа бахкъе тайгъ хІамаш 1,1 миллиард сома маьха, телата кога гІирс 25 миллион пара, яхьаьний продукци 189 миллион сома, кондитерски товараш 156 эзар тонн, хІамаш цІеньюo синтетически средстваш 54 эзар тонн, радиоприемникаши радиолаши 305 эзар, телевизораш 717 эзар, холодильникаш 407 эзар, хІамаш юта машинаш 310 эзар, мебель 131 миллион сома маьха.

КІезиг-дукха дикагІа хиннад промышленноста балха технико-экономически хьокхамаш. СССР ЦСУ хоам тІа йоах, соалка цу хана хинначул домашни пишкех пайда эцнага 1,5 процент лакхденнад. Электроэнерге цхьан киловатт - сахьат лаьрхІа электростанцешка дІадохийтача доагора удельни расход 1,8 процент лохъеннай. Цементни промышленноста пишкашен хьайрашен сахьата бечa балха овсарле лаккъеннай. Мехкдаьтта доаккхача промышленносте скважинашкара дукхагІа хьакъоастаду мехкдаьтта.

Промышленносте къахьегама овсарле дІадахача шера ийс бетта хиначул 4,6 процент лакхъеннай. ДІадахача шера цу хана хинначул вІаши ийсдича маьхаш ца 9 процентал совгІа ба промышленноста баь пайда.

Ерригача промышленноста план кхоачашъяьяле а цхьайолча предприятеша кхоачашьйиннар продукци яккхара, цунна реализаци яра, накопленеш яра ийс бетта заданеш. КІезиг-дукха кхоачаш ца еш йисай газ яккхара, Іаьржача металлий прокат, минеральни удобренеш, сангала кислота, каустически кальцинированни сода, переменни тока электродвигателаш, мехкдаьтта аппаратура, электровозаш, мукх кхукха вагонаш, юртбоахама цхьадола тайпай машинаш яра, гІулакхага бола хьу яккхара, цемент, кирпичаш, сборни аьшкабетон, кІада, холодильникаш, дукха продукташ арахецара, кхы цхьайола изделеш яра а план.

Цхьайолча промышленни объекташка тІаиз я ледара кариерахо проектни мощностaш. Дукххача предприятеша оттаьча нормел дукхагІа дІадохийт доагори электроэнерги.

Іилма-тохкама, проектни, конструкторски организацеша, промышленни предприятеша дІахо а кийчйора эгара а лоархІаме йола Іилма-технически проблемаш, карадерзадора промышленни продукце керда тайпаш арахецара, балхашта комплексни механизаци автоматизаци йора. Цхьабакъда Іилма - тохкама балхийн Іилмана а техникана а карагІдаьинараш производствана юкъедоалладарех планаш цхьайолча министерствашен ведомствашен низза кхоачашъяьяц.

Укх шера ийс бетта халкъа боахама юкъейоалаяь 2,2 миллион гаргга изобретени рационализаторски предложенни, цар шера лаьрхІача 1,8 миллиард сома пайда лу.

(ТАСС).

ЯЛАТ ДІАДИЙНАД

2200 гектара тІа кІа, мукх, рожь дІадийна баьинаб Наурски района «Красное знамя» яхача колхозе.

Денна норма 130—140 процент кхоачаш а еш из болх бир Шевцов Николая, Гришин Василе агрегаташцарча сеялщикаша.

Хьаьхе оарцагІбаьнабар боахаме ялат дика хьувкъийтара еча кийчонна а. ГІалах лаьрхІача 400 гектара тІа чудоликйташ хий диллар. картограммашта белгалъяьча участкашка хІара гектаре тІа кхокха центнер кхоачийташ суперфосфат тессар.

Цу дерригe юбилейни шера цар дика хьувкъам кумпаргхилара тешаву.

Н. ПЕТРОВ.

СОВЕТСКО-ЧЕХОСЛОВАЦКИ ПЕРЕГОВОРАШ

21 октябре советско-чехословацки переговораш хІайолаелар Кремле.

Советски оагІонгахьара переговорашка дакъа лоацаш ба КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев, КПСС ЦК Политбюро член, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный, КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин, КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретарь А. П. Кириленко, КПСС ЦК член, СССР Министрий Совета Председатела заместитель М. А. Лесечко, КПСС ЦК член, СССР кхыча мехкашцарча гІулакхий министр А. А. Громыко, КПСС ЦК член, СССР оборона министр Советски Союза Маршал А. А. Гречко, КПСС ЦК член, СССР арахьарча торговле министр Н. С. Патоличев, КПСС ЦК член. ЧССР-ера СССР посол С. В. Червоненко.

Чехословацки оагІонгахьара переговорашка дакъа лоацаш ба КПЧ ЦК Хьалхара секретарь Густав Гусак, КПЧ ЦК Президиума член, Чехословацки Социалистически Республика Президент Людвик Свобода, КПЧ ЦК Президиума член, ЧССР Федеральни правительства Председатель Олдрих Черник, КПЧ ЦК Президиума член, КПЧ ЦК секретарь Любомир Штроугал, КПЧ ЦК Президиума член, КПЧ ЦК секретарь Васил Биляк, КПЧ Президиума член, Словаке КП ЦК хьалхара секретарь Штефан Садовский, КПЧ ЦК член, ЧССР Федеральни правительства Председатела заместитель Франтишек Гамоуз, КПЧ ЦК член, ЧССР кхыча мехкашцарча гІулакхий министр Ян Марко, КПЧ ЦК член, Къаман оборона министр, генерал-полковник Мартин Дзур, КПЧ ЦК член, СССР-ера ЧССР посол Владимир Кошкий.

Переговораш йолча хана хьалхарча уйла тІаэхийтар Советски Союза Чехословакере Социалистически Республикане юкъера доттагІалла шерра делаю кхы лакхадахийта, партенеи Чехословаке Коммунистически партенеи юкъера гІулакхаш марксизма - ленинизма, социалистически интернационализма принципий лоарха тІа дегІакхувлара. Шаьшха а бетгалбаьккхар социалистически содружества, ерригача дунен коммунистически болхлойн болача цхьоагІо дІахо чІоагІъяра принципиальни лоархІам.

Вигта дІа-юха дагабаьлар цинна а оагІонна хьашт долий долча дунен халкъашта юкъерча политика цхьадолча дешаех шоашта хетачох.

Вежарий доттагІалла, вевтІаьрча, дуьнаш хиннача дерригача дешашехалац дехьа хьалха дахар переговорашта.

Переговораш дІахо а ергъа.

ПОЕЗД ЭЛИСТЕ КХАЬЧАЙ

Паччахьалкхен комиссе массарча эксплуатаце дІайийла Дивное - Элиста машиниъ. 20 октябре Калмыцки автономни республика столице кхаьчар эгара хьалхара пассажирски поезд.

Республика столица мехка гоараашца машинашца бувзам ІалашбЕ дукха бІаь километр совгІа магистраль биллаб гІишлошараша.

(ТАСС корр).

г. Элиста.

ХИМИКИЙ ТОЛАМ

Ленински къахьегама вахте латтача «Грознефтехимзаводы» объединене предприятешта юкъе хьалха латтачарех я Грозненски химически комбината коллектив. Къаьстта дика къахьегама толамаш доах цо питилетка лоьхагІча шера. Комбината технологаша товарни продукци арахецара итт бетта план сецхан, 22-ча октябре кхоачашъяьй. Планах лаьрхІачул совгІа арахецарга итташ эзараш сомий маьха продукци. Продукцена реализаци яра бетта задани 22-ча октябре кхоачашъе дерхІ цар. Уж къахьегама толамаш доахача социалистически яхье хьалха латт пошетнаьен арахеца Ю. Панченко, И. Утиин керте латтача цехий коллективаш. Цар итт бетта план 21 октябре кхоачаъй.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Района юкъхьанцарча партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша дикка тоабьо къахьегамхошта интернациональни кхетам балара болх.

Идеологически балха дешаш дӀахо а тоабара ӀӀе дезарна хан-ханнахьа дуьц коммунисташа юкъхьанцарча партийни организацей собранешка, райкома бюро заседанешкей пленумашкей, партийно-боахама активашка.

Цу балха тӀа хӀанз парте райкомо ког гӀортойта ю района интеллигенцех болча идеологически болхлой шеррача активах. Лекторий, докладчикий, пропагандистий, политинформаторий болх бе уеттабу кийчо опыти дикагӀа болаш бола инженераш, техникаш, лораш, общеобразовательни школашкара преподавателаш, институташкара Ӏилман болхлой.

Районни партийни организацийа шерагӀа вуца лаьннай кхетама балха бе-беча формаех пайдехи. ХӀанз культпросветучреждешкей болхлой коллективашкей хан-ханнахьа чакхйоах тематически сайренаш, къахьегама ветеранаш безбар, Новые Алды яхачей Мичурина цӀерагӀчей поселкашка гражданий сходаш, Ульянова, Аршинцева, Х. Нурадилова улицашка цӀейш санна йола, къахьегамхошта интернациональни кхетам балара тӀаерзаь политически мероприятеш ю.

Кхетам балара боккхача лоархӀаме я «Кхетама сердал — на-

ХАЛКЪИЙ ДОТТАГӀАЛ—ВАЙ ЧӀОАГӀАЛЕ

ТОЛАМИЙ ХЬАСТ

хаа» яхача темах лаьца Н. К. Крупскай цӀерагӀча культура ЦӀагӀа вӀашагӀъелла кинолекторийи «Ленински идеяш яхаш кхоьювлаш ю» яха лекторийи.

Кагирхошта юкъе кхетама болх бе бийхаб къахьегама ветеранаш, производстве хьалха латтараш, опыти кийчон дикагӀа бо-лаш бола коммунисташ.

Грознени вагонни депь (начальник Б. М. Мишин, партбюро секретарь А. И. Мелькумов) дуккхача къамех латтача боккхача дезале оагӀув оагӀох а теха къахьегаш ба эрсий нохчийн, эрмалой а гӀалгӀай а, украинцаш хӀирийн, аварцаш а татараш а... Из коммунистически къахьегама коллектив производственни дехарш толаме кхоачашдеш а Сийлахь-боккхача Октябрь 52 шу дизараи В. И. Ленин ваь 100 шу дизараи баха боагӀача тайпара накъабахар духь яхь лелаерий хьалхарча могӀарашка латташ а я. Укхаза къахьегаш я вӀаргӀата законех яха безам боалаш валара сийрлача норъе лоьнна АӀламирова Марем. ЧӀоагӀа барт тайна йолча коллективо йоагӀача тайпара уйла я йерхо а йир пун. Марема хоелар из дега вӀов-

хали новкъостий гӀулакхи. Цун вӀаштӀехьдьар бераша хкетам бола, нарга зенийта. Коммунистически къахьегама ударник я из. Марем Ерригроссийски хьалхаха съезда делегат хиннай, района общественно-политически вахара юкъе дакъа лоац. Цаттача болх беш я Баканова Раиса а — производстве хьалха латтар. Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета депутат, балха йоллашехьа а техникум йистеякхар. Марченко Нина Михайловна — партбюро член, общественни хьисапе газеташ журналаш доаржадер, агитатор; иза а дуккха тайп-тайпарча къамех бола новкъостий.

Цхьаькха масал а да. «Гипросельхозстрой» яхача зональни института (директор Б. М. Осипов, парторганизаце секретарь Ю. Х. Героев) коллектив 19 къамех болча нахах латт — вераш а 551 саг. Укхаза хӀаранео оагӀув оагӀох а теха къахьегаш ба, вӀаши новкъосталаш ду марксистско-ленински теори, технически знанеш Ӏомадера. Дуккха ха ялалехьа тайп-тайпарча къамех бола къона специалисташ института барт тайнача дезала юкъе, массане а цхьатарра вӀаши гӀо а

деш, кхиъадеча боккхалиеш кхоачам лахьбелар. Из нийта тишар бакълоатта хоргаш укх болхлоешка хьежача: Н. С. Бакаев, гӀалгӀа, лотерча архитектораа хьавоалевина проекта керттерча архитектора кхоачаш ниъ бакъ кьона специалист, цуй коллективо къахьегамхой депутатий Октябрьски районни Совета депутатала харжа оттаваь из; эрсий М. Б. Мирзоев ловерча инженералара проекта керттерча инженерага кхоачаш лакхвенна: эрсе Н. С. Снурецки — механизацера группа кулгалхочуна кхоачам, дуккха хьайбараш. Дуккхача къамех латта коллектив бертахе, барт тайна ях, къахьег. Цу тайпара масалаш бӀаьш доалаге йиш я.

Кагирхошта интернациональни кхетам балара боккха болх бу общеобразовательни школашкей ПТУ-и. Масала, ПТУ-4 цхьана советски истически кагирхой сайренаш, диспуташ, конференцеш ю, лекцеш еш, «Дай наькъаца», «Даьтташа — мохк, халкъашта — озаз», «Вай Советски Эскар» яхача а кхыча а темех ю сайренаш санна йола иза тайпа политически мероприятеш чакхйоах. Школеш кӀа-

дий деношка вӀаштӀехьлоах художественни фильмашка, ленински тематиках хоача журналашка хьожийта, художественни самодеятельносто дика чуьоаш бола концерташ уетталейта, тайп-тайпарча темах лаьца лекцеш ешийтеш беседаш еллеш.

Советски вьетнамски девушкошта кхетам лу В. И. Ленина вахарех дуьлакхийн лакхача хьокхамашкара. Тьехархой децархойн коллективаш, ленински дешара-къахьегама вахте а этта, лекхараш тӀаьйцаа зерфига жоай дешарa-производственни гӀулакхаш тӀехдиееи дикеи чакхдоахий хьона.

Цунна цхьана, къахьегамхошта интернациональни кхетам балара гӀулакх вӀаштӀехьдоаккхача кхоачамбоацараш, теркал да дуьйнца, хаара хулайта хӀамаш долаш моттигаш я хӀанз а. Къахьегамхошта а кагирхошта а интернациональни кхетам балара политически мероприятеш хӀанз а гӀеьита чакхйоах района культура дӀаерешана, клубашна, библиотекана. Лекцийна пропагандала а политинформаторийи агитаторийи балха а юкъе хӀанз а моашта йоагӀаш йола моттиг хьалаьцаш халкъий доттагӀала дешаш. Ер а кхыдола а кхоачамбоацараш дӀададара болх беш я хӀанз района партийни организаци идеологически кадрай йоккха отряд.

Т. ЗИНОВЬЕВ.

ЦАРЕХ ТЕШАМ БА

Дикка толамаш доах ленински къахьегама вахте латтача «Чечингсельстрой» треста железобетонни конструкцей завода коллективо. Товарни продукци арахецара итт бетта задани 110,8 процент кхоачашъяьй. Иштта дикка хьокхамаш дайкад продукцена реализаци еча а. Задани 103,5 процент кхоачаш а ей, планал совгӀа 48 эзар сома ухьа кийчача продукцена реализаци яьй. Октябрь бетта а уж хьокхамаш лох ца долийташ айленияза хьакарча къахьегаш хьайоагӀа завода коллектив.

Юбилей сийла заводе вьржача социалистически яхье хьалхара моттиг лелаю Гортиков Султан керте латтача дахчан хӀамаш еча цеха коллективо. Итт бетта задани 115 процент кхоачашъяьй цеха болхлоша. Къьетта дика болх бу пилорамщиккий бригада хьекалжачеша Салтоь Мусига, Беличков Сергейа, пилорамщика Арсахалов Абдурахмана. Смени норма 125—130 процент кхоачашъю царех сагo. Дуккхача хана чеш дика болх беш хьовоагӀача Мутаси Мусийна «РСФСР дикагӀола гӀишлошъерча» яха значок ахчан премия еннай. Заводе хьалхара моттиг дӀа ца хеташ дӀахо а къахьега лерхӀ барт болча коллективо.

Иштта дика болх бу Ишинов Леонид Петровича кулгалдеча бетонни цеха коллективо а. Цеха хьалхале лелаю бетонни хӀамаш хьаеча пов. Рубенчиковa бригада. Хьинар ца кходеш къахьегарца бригаде меттел ерригача цехе а белгалбаьннаб бетонщикаш Б. Албастова, И. Азимова, М. Утоплева, кхыбараш. Шийна йилла норма 120—125 процент кхоачашъю царех хӀаране. Цул тӀехьа ца йиса гӀерташ къахьег юхейисачар шин бригада а. Цудухьа итт бетта задани 113,7 процент кхоачашъяьй цеха коллективо. Иштта шоашта хьалхашка латта лекхараш сийленца кхоачашду механически цеха болхлоша а. Лоацца аьлча, шийна норма кхоачаш ца еш цхьаккха болхло, бригада яц заводе.

Шийн доалахьарча хӀамах санна производствах дог лазаш хуле хӀаравар, безамца болх бойн хьадер дикагӀа Ӏовргда, каралашта моллагӀа гӀулакх аьттув болаш ча-

кхдаргда. Царех ба тха завода болхлой. Цудухьа лакха толамаш даха карагӀдувла тхона.

Заводо пачхьалкхен план кхоачашъеча дизза дакъа лоац рационализаторашa. Ер шу доладелча дена 7 предложени еннай монтера пов. Зубаирова. Царех 3 балха юкъехьарах 5 эзар сом пайда хиннаб. Юхейиса 4 предложени гехка а хьина дастта балха юкъелхоттолеш я. Дукха мехкера рационализаторий предложенеш тийннай Деревянко Владимира. Цо еннa шиь предложени балха юкъелхарах пачхьалкхеча тиниа пайда 1 эзар сом да. ХьалхагӀа пилорама тӀа хьу кулгашца хьатӀаккхухьар. Щекин Михаила предложенех хӀанз механизированни хьисапе бу из болх. Цига цхьа саг ихьча балха вахa мукъаьвалийтав.

ХьалхагӀа къахьегама дисциплина телхаеш моттигаш яйслора заводе. Цу тайпара нах балхара дӀабахьача доалаш дац. Из иолагӀчул а дулургда. Уж ийсача наьк тӀа бахар коллективо лекхар да. Масала, плотник пов. Агафонов хоӀта бохабу малар мелош вар. Цудухьа дукха балха тӀехьавуалир, цхьайолча хана балха ваьӀацар, шийна йилла норма кхоачашъяьцар. Из гӀулакх лаьрхӀа дийнар постройкома заседане. Балхара дӀаволкхаргхилар цӀенхаштта дӀа а хойташ хьалхарча юхьига алапе хӀездагӀа доагӀача балха хьожвеир из. ХӀанз хьуна хӀамаш кийчъеча цехе дикагӀолча болхлоех лоархӀаш ва пов. Агафонов. Норма 115—120 процент кхоачашъю цо.

Шоашта хьалхашка латта лекхараш сийленца кхоачашхара ерига шоай тоашаш оарцагӀъяха хьинаре къахьегаш хьабоагӀа завода болхлой. Лаккхача толамашца накъабаха лерхӀ цар ноябрьски цӀейна. Из дездеш октябре бетта задани 5 ди хьалхагӀа кхоачашъе дош денад цу коллективо.

ХӀаьта уж шоай дешa дай хургхиларах тешам ба.

Х. ТОВСУЛТАНОВ,
«Чечингсельстрой» треста железобетонни завода постройкома председатель.

ЛЕНИНГРАД. В. И. Ленина гулъяьча сочинений 5-ча издание томаш «Союзкнига» яхача Ерригсоюзни объединене Ленинградски книжни базе кхьчад. Укхазера уж дӀакхухьийт вай мехка массе а мийнигех доазон декъерча дукхача мехкашкеи.

СУРТА ТӀА: базе болхло Т. Мануз В. И. Ленина гулъяьча сочинений 5-ча издание книжкий парти дӀакхьийта кийчъеш я.

С. СМОЛЬСКИ сурт.
ТАСС фотохроника.

Отчетно-хоржама партийни собранера

ЛАКХБЕ БЕХКТОКХАМ

Шелковской районе хьалха латтачарех лоархӀаш я «Путь к коммунизму» яха колхоз. Шератара шерага дегӀайоагӀа цун экономика, лакхлу ерригача отраслей рентабельность, цунца цхьана доккху юртбоахама продукцега дӀабоала мах. Иштта тӀеххьарча кхаь шера колхоза шера боала пайда цхьа миллион сом яхча хиннаб. ХӀаьта, укх шера ханал хьалха кхоачашъяьй колхозо пачхьалкхенга шури, тха, эльт, фуьш, кхоьош йоккхаа итт бетта план. Цу тайппара боахамо доалача толамашка лоархӀаме моттиг дӀалоаш партийни организаце. Цунах лаьца дийцар дукха ха йоаннаш укхаза хиннача партийно-отчетни хоржама собране доклад яьча колхоза парткома секретара В. И. Птешника.

Укх дӀаяхача отчетни хана колхоза партийни комитет даим теркъе еш хиннай коммунисташа парте устав лекхараш дизза кхоачашдара. Цу хьакъехьа парткомо ладийгӀад коммунисташ бола бригадирий, фермай заведующей, производственни участка кулгалхой, колхоза керттерча специалистий отчеташка. Цу тайппарча отчеташа лакхбу хӀара коммуниста бола балха бехктокхам, хӀаьта колхоза производственни гӀуллакхашта дикагӀча оагӀорахьара цӀоагӀа Ӏаткъаш а да из.

Колхоза партийни комитета дукха карагӀдаьннад производства хьалха латтарий опыт шерра дӀайоаьийтара, къахьегама овсарле лакхъяра, массева коммунист шоаш болх беча участке хьалхарча моттиг дӀалоацаш хилара. Бакъда, коммунисташ партийни просвещение системе хьинаре лакъа лоацаш хилийтара дешашта хӀоанга терко еш хиннай партком. Политически знанеш хӀоагӀа Ӏомина цхьацца бола коммунисташа йоагӀача тайпара уйла яьц.

Укх шера кхы а лаккхагӀа хьувкъам чуэцаргбар вай боахамо яагахь санна колхоза партийни комитето цу гӀулакха дуккхагӀа йовхо яийтаре, — аьлар коммуниста И. Трявина.—Массехк масал довладе йиш я культураш дӀаюоча хана агротехнически бокъонаш телхаяь моттигаш нийсъенна. Бакъда уж кхоачамбоацараш дӀададара партком оарцагӀъяланзар.

— Дукха ба вай колхозе хьалхе лелаеш къахьегама хьокхамаш гойташ бола комсомольцаш, кагирхой. Бакъда уж парте мугӀарашка чуэцара болх во лелабу парткомо. Отчетно-хоржама партийни собране из дош дувцарал совгӀа даь хӀама дац, — аьлар къоано коммуниста А. Борисенко. — Дукха дегӀайоагӀаш ю комсомольски организаци а. Парткома бехк ба кагирхой политически дешар во вӀаштӀехьдаьккха хилла хилар.

Цу хьалха колхозе вӀешагӀъеллар экономически анализа бюро. Дикка дӀатекхача цу бюро даь хӀама дац. Вешта аьлча, колхоза парткомо терко ца еш хиннаб из болх, — аьлар коммуниста Т. Пассинкова. Боккха лоархӀам болаш да хьалъеча продукцега дӀабоалача мехьа анализ яра дешаш. ХӀаьта а партком цу гӀулакха лаьрхӀа терко еш хилазар.

Масала, колхоза производстве юкъе лоархӀаме моттиг дӀалоац хьайбай боахамо. Ши бӀаь совгӀа колхозо ва укхаза къахьегаш. КӀезига бац царна юкъе дика говза йолаш, къахьегама хьокхамаш гойташ бола нах. Цар опыт шерагӀа дӀайоаьийтара лаьрхӀа укхаза вӀашагӀъеллай шиь школа. Хан-ханнахьа еча занятешка шоай опытах, говзалах лаьца къамаьлаш ду хьалхале лелаерашa.

Укх дӀаяхача отчетни хана колхоза парткома боккха лоархӀам болаш хӀама карагӀдаьнназ эзе йиш йолаш ха. Из да хӀара коммуниста колхоза къахьегамхошта коммунистически кхетам балара болх лаьбар.

— Бригадашка, фермашка вай беш бола болх товбар, къахьегама овсарле лакхъяр дуккхагӀча дакъе тӀеше да кхераех. Уж ийса дӀаоттабаь колхоза парткомо царгара доагӀача тайпара цар де дезар дӀадехаш хиларах, — аьлар комплексни бригада бригадиро волча И. Лапшина. — цхьалагӀча комплексни бригаде, бригадиро бригадирала оттавир къона коммунист И. Беликов. Из бола нийса дӀабахьа магаззор цунна. ХӀаьта къонача коммуниста новкъостал дара цхьакхаь а хӀама дензар парткомо. Цудухьа шо бутт баьннача тӀехьагӀа балхара дӀавалкхар из. Керда хоржача парткома членаша лаьрхӀа уйла тӀайохийташ хила еза цу лоархӀамерча дешашта.

Иштта отчетни хана парткомо баьча балха кхоачамбоацараш гучадоахаш къамаьлаш дир коммунисташа. Керда хоржача парткома членашта тӀадиллар собране гучаьха кхоачамбоацараш сихха дӀадела.

Е. ФАРНИЕВА,
КПСС Шелковской райкома секретарь.

МАЦА УРАГӀА ГӀОРГЬЯ ВЫШКА?

Укх шера бӀаьста йоалача хана хоал кхаь хезар наьсархошта. Ленин ваь 100 шу дузача дийнахь дукхьаьла Москвера йоагӀача тайпара волнаш дувца йиш йолаш хургьа шун телевизораш, аьнна хоам бир парга укхазарча № 32 йолча ПМК гӀишлошъераша.

Шоаш аьнар гӀулакхана кхоачашде болабедар уж. Укхазарча маькх еча завода гаьна йоаппаш ёйсиача моттиге хьалъе йолайир 90 метр совгӀа лакха хила езача телевизионни вышкана вӀалхара, гонахьара объекташ.

ХӀара дениа, хӀара сахьата айлора элане пенаш. Белхий бича санна болх кхехвар укхаза. Лоацача хана бетонана, кирпишкана бе мел беза болх баь баьлар гӀишлошъераш.

— 1970 шера 22 апрелага дӀакхоачийтаргдац оаха «сирап хьекхиага», — йоалар гӀишлошъераша, ерригa а из шоай кара лоаш санна.

Из вышка хьалъеча лавъа лаца дезача йоккхийча предприятей, организацей кулгалхоша оалар парга:

— «Шоай болх сихха чакхбак-ха ваш. хьо йисте даларга хьежаш дагӀа тхо».

Бакъда, гӀишлошъераш шоай болх бь бальча мельелар № 66 йолча МК-арча электрикий, «Севкавмонтажникий», кхычар оаз.

Ереван проекта вай республика гражданпроектана дага а ца йоалаш кабель чубилла проект оттайир, из пайдана хиланзар. Кхычаьа гӀолла яхабоалабир из болх.

Вышка тӀалатта езача бетонни «когашта» кӀалхара лаьтта 55—60 сантиметра ӀотоӀаде дезаш зар еза хӀама ӀотӀаетташ. Ялал из ӀокӀоаргде доаал дола хӀама гӀишлошъерашта кераннзар. Цу «когашта» лаьха кӀоаташ пайдана дац аьлар комисе.

ХӀанз Ӏоара а хьаллара а вӀаши цӀелгаш тӀахьувкха болабенниб вышка хьалъеча дакъа лапа декхарийла бараш. Эшаш йола оборудовани, кабель, кӀала саьрг, вентиляторaш массаьалxьа а я, бакъда хьалуш саг вац.

ХӀанз аханагахьа а кхачалехьа укх шера ахлая юкъе сепачахьа латташ ба из болх. Летта пенаш догӀаша Ӏаьржаеш латт, яьха сангараш йост Ӏочу а ухаш юза хьалъюкъаш латт, коара топпара лоамаш ӀотаӀаш, дӀа-хьа даржаш латт. Дукха ха я укхаза сагa ца хула.

М. ЗАНГИЕВ.

СОВЕТСКО-КИТАЙСКИ ПЕРЕГОВОРАШ ДӀАЙОЛАЕННАЙ

ПЕКИН, 20 октябрь. (ТАСС). СССР-еи КНР-еи правительствашна вӀаштӀехьбаьккхача бертага хьежжа тахан Пекине дӀайолаеннай СССР-еи КНР-еи правительственни делегацешта юкъера переговораш.

Переговорашка дакъа лоаца ба: советски оагӀонгахьара — СССР правительственни делегацена керте латта В. В. Кузнецов, делегацена керте латтачун заместитель В. А. Матросов, делегаце членаш М. Т. Анташкевич, А. Д. Дубровский, А. И. Елизаветин, Е. И. Неснановский, С. И. Ребятин, С. Л. Тихвинский;

китайски оагӀонгахьара — КНР правительственни делегацена керте латта Цяо Гуань-хуа, делегацена керте латтачун заместитель Цай Чэн-вэнь, делегаце членаш Юй Чжань, Цай Хун-цзян, Ань Хуай, Чжан Вэнь-цзинь, Ван Бу-нан, Ван Цзинь-цин.

ХЬАЛХА ЛАТТАЧА КОЛЛЕКТИВЕ

МалгӀабикерча предприятешта юкъе хьалха латтачарех я ремонтно-строительни участка коллектив. Пхе шера план хана кьахха кхоачашъяра вьржача социалистически яхье юкъе этара хьалхарчарца яхар из. 1970 шера 2-ча октябре пхе шера план кхоачашъе социалистически декхараш тӀайилар участка гӀишлошъераша. Ала дезаш да цар шоаш тӀайийна декхараш толамца кхоачашдеш хилар. Шерра-шера пачхьалкхен план тӀехкхоачашъю цар. Цар хьалъяь дуккхагӀйоза объекташ тӀехаьхка оценка яьи дӀаэц. Пятилетка кхаь шерах итт беттех участка гӀишлошъераша пайда ийнаб цхьа миллиони 340 эзара сомаъ, хӀаьта планах пайда эца лерхӀаш хинар 1 миллион сом мара доацача.

Къьестта дика къахьег пятилетка доьалагӀча шера участка гӀишлошъераша. 29 сентябре хана дуккха а хьалха шера план кхоачашъяьй. ХӀанзалехьа тӀадоагӀача шера чотах 56 эзар сома мехьа балхаш даьд. Ер шу чакхдалале хьа цар хьалъяь а яьха дӀалургьа 157 эзар сома мехьа объекташ. Дог гӀоаздоехаш да экономически хьокхамаш а. ГӀишлон монтажни балхашка дӀадодар планах лаьрхӀачул 11,2 процент лохагӀа да. Из балхаш долаш пачхьалкхена кхоазаьд итташ эзараш сомаш. Шерагара шерага лакхагӀа хул къахьегама овсарле а. Укх шера дӀабоахача итт бетта къахьегама овсарле планах лаьрхӀачул 2,5 процент лакхъеннай.

Ши-шерагӀа хьаьннадаш уж къахьегама толамаш. Коллективеча хӀара болхлочо хьинар кхо ца деш къахьегарах даьнна беркат да из. Дуккхача хана деиз хьинаре къахьегарах сийлеши лоархӀаши я йоккха опыт йола гӀишлошъер Белхароева Майса керте латта штукатурий-малярий бригада. Цу участке балха еача хана цхьаьккха говзал йолаш яцар из, цо кхоачашдеш хилараш тайп-тайпара балхаш дар. ЧӀоагӀа безам хилар цун квалифицированни гӀишлошъер хила. Цу гӀулакха цунна новкъостал дир йоккха опыт йолча гӀишлошъераша. ХӀанз ер пхелагӀа шу да из бригадана керта латта. Цун балха разряд лакха я. Заказчикаша массаза а белгалдоах кхоачашдаь штукатурни балхаш дика хилар, цул совгӀа хӀара бетта задани 150—170 процент кхоачашъю цун бригада. Бригадана керте латтачоа еннай Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамотеи «РСФСР социалистически яхья отличник» яха значокеи. Шоай вожек санна массаза смени задани тӀеххоачашъеш хьинаре къахьегаш ба Арсамакова Товсари, Тумгоева Фая, кхыбараш. Дукха плотникаи балхаш кхоачашдаьд лакха квалификаце йолча плотникаша-столяраша Зандуков Ӏаьлас, Галаев Махьмад-Гирe. Цар хьалу корийи наӀарийи сангӀаш, столярни изделеш массаза дика хул. Бригада коллективо чӀоагӀа лоархӀаш сийдеш ва Нальгиев Асхьаб. Цо а цун новкъосташа а дика кхоачашъю тӀонакъашка, гӀашлон наъгъашке асфальт йиллара балхаш. Укх шера дӀабахача итт бетта цхьайтта эзар квадратни метр асфальт йиллай цар. Шера планах йилла езаш хиннар 8 эзар мара йоацача.

Иштта хьинаре къахьегаш йола бригада города сийлен Доске тӀа йиъяй. ДӀахо йолача хана кхы а дикагӀа къахьегара шоай производственни база хьалъеш я участка коллектив. Кест-кеста Ӏалашъю из кердача техникаца. Дукха ха йоацаш асфальта вьекъаш декъаче иза итт тонн хула каток кхьачай царга. Малярий бригадена еннай йиъ краскопульт, хӀаьта электромонтажни балхаш кхоачашдара эшаш йола гидроподъемник а Ӏалашъяьй. Иштта цига кхаьчай шиь керда трактор. ХӀанз хьалъеш я шоашта эша асфальти битумни аракхецаргйола керда завод, цул совгӀа участка объекташта, гаьна йоацаш хьаеллаш я керда карьер.

Иштта хьинаре къахьегача коллективо лерхӀ В. И. Ленина юбилейна дика къахьегама совгӀат кийчда.

В. ТАГУРОВ.

«ОРБИТАЛЬНИ ТЕХНОЛОГЕ» КХОАНЕ

«Союз» яхача космически кемашон нердача космически эксперимента декхарех цаӀ да вакуумен доза довначен хьалашка сварка яр. Пилоташа еча орбитальни полетий программана юкъе дунен тӀа этара хьалха иштта дола декхар оттадир. Саго космос караерзача керда этап дӀайолаер да, космонавтикана меттел, саго Лаьтта бехa балха а тӀехьагӀа доккха гӀулакх хиша дӀаоттаргдолаш а да. ХӀанз цу гӀуллакха мах булургбац, шоай хана Яблочков Павелен Эдисон Томасен опыташ еш электричество дегӀаахара перспективай е Попов Александра цӀи хезача «громоотметчиках» радиотехника кхолла хургдолчун мах ца бубаларах тарра.

Космически полете хьахул Ӏилма-тохкамаш дара меттел. тайп-тайпаре йола технологически операцеш яра а геттара кика хьалаш. Лаьтта кӀоарга вакуум хьаяра Ӏалашмате йоккхай а чоалхане а установкаш хьалъе еза. Космически хьалашка кема ниӀ хьаелла мара еза цу гӀулакха. ХӀаьта доза ца хиларах аьлча, Лаьтта из йӀахьача хана лаьрхӀа хьае йиш яц, цудухьа укхаза цхьаккха технологически процессаш яц цу хьалашка. Бакъда хӀанзе а дика гуш да «орбитальни технологех» пайда эцаш Ӏалашъяре йоккхий перспективаш гучайоалаш хилар. Биологически дуккха а дуккхагӀа йола технически процессаш еча хана хилаза ергйоаца тяготени новкъа хул цхьайола операцеш еш, цо халонаш а хьахулийт. Масала, доза яиз боаппа металлаш прецизионни доаладача геттара дика результаташ хила йиш я. Е доза доацача хьалашка геттара дика сферически форма хила йиш йолча, чуре хара йолча конструкцешка фу хӀама лаьккхача. Кхы цхьаьтта масал да композиционни (составной) материалаш хьахилар. Ерригача материалах цхьаннайола компоненташ цхьатарра цийсаь хаа езача, «доза доаца» хьалашка езагӀа йола компоненташ даннал юхеюоаш гӀерт. Уж кӀезига масалаш мара дац инженерно-конструкторски уйла тӀаьхача а, кергахь, «орбитальни технологех» пайда а эцаш къоасталургйолча а дуккхача технологически проблемех. Иштта йола термин хӀанз йолаш яц, бакъда, из хьахургьаш хала хьахина «вакуумни технологи» санна.

Орбита тӀа вакуумех доза доавачен хьалашка металлаш лоаладар, харача предметашта чура фо дӀалаккхар, композиционни материалаш хьаяр дикка ха йьеча хургйола хӀамаш да (космонавтика дегӀаахара хила йиш йолча темпай хьакъехьа «хӀама ховраша» из массаза юханйза дале а), хӀаьта «Союз» яхача кема тӀа космосе сварка яр тахан хинна хӀама да. Орбите сварка е йовш хилар технически юкъара лоархӀамболаш хиларал совгӀа, цӀена практически гӀулакх дина а хургйа хурйолча космически полеташка къьаст-къьаста орбита тӀа яьнха космически станце отсекаш «цӀаьнга а кхы вӀашагӀйоахаргйоаша» вӀашагӀхотта езаш моттиг этта. Космически кемаш орбита тӀа вӀашагӀдувзар яха термин пайна йоалаш я. Бакъда из ханна дез хӀама да. ВӀашагӀхетта цхьа экспериментaш йола програма кхоачашъяьчул тӀехьагӀа кемаш вӀашагӀа а къаьста, къьаст-къьаста Лаьтта доссаргда. Иштта дукха ха ялалехь орбита тӀа хьергьа вай дуккхача гӀулакхашта лаьрхӀа йола нах чубака станци. Цунна хургьа нах чубака отсек, лаборатория отсек, отсек-хранилище, кхийола помещенеш. ХӀара отсек — орбита тӀа йоаккх къьаьстта йолча ракетана, хӀаьта орбита тӀа уж вӀашагӀйохх, кхы вӀашагӀа е йоахаргйоаш. ВӀашагӀтоасаш санна кӀаьда йоацаш вӀашагӀхоттарах кхоачамхургбац, сваркаца вӀашагӀлотае езаргьа уж. Лаьтта юхаккхачийта лерхӀаш хургьац станци, итташ а бӀаьш а шераш доахаш цига юсаргья из. ЛаьрхӀа йолча транспортни кемаша цу тӀа этаргья персонала цигӀавара сменеи мухьа. Лаьтта Антарктиде хадданза болх беш йолча станцей персонал хӀара шера форда кемаша хувцаш санна. Цу транспортни космически кемаша юха доагӀаш хьабоалабергба болх беш шоай ха яьккха баьнна «знисельникаш» цар Ӏилма-тохкамий результаташ.

Лекхаш пилот чуволча а пилот воацача а аппараташта ремонт яра юкъейоалае а тарлургья сварка. Нагахьа санна космонавташка йолча средствашта юкъе сварка хуле, еш йола эксперимент юкъагӀъаккха езаш а космонавташ Лаьтта юха Ӏобоссабе безаш а дуккха тайп-тайпара аварешь хила, хӀанзарча техника боарамца дӀайоахалургйоаца уж ех сахьат лавалехь сваройчин аппаратаца дӀайоахаргья. Пилот воацача спутникех аьлча, цхьа зӀамига хӀама хиача боккха мах бола уникальни спутник болх булургбоацача йоалаш цо Ӏилма а халкъа боахама декхараш кхоачашдара новкъарло еш хола гӀулакх дукха дӀаьхлой тамаш я. Шеко йоацаш хила йиш йолаш да нагахь санна пилот тӀаволаца спутник талхе ремонт ергйола космически бригада орбита тӀа йохийталга. Цу бригада керттерчарех цхьа средство сварка хургья.

Шийн бахьан доавай дац космосе этара хьалхара сварка «Союз» яхача советски кемаш тӀа еш хилар. Дунен тӀа цхьаккхья а кема иштта йола экспериментaш яра кийчлав. Дуккхьа «Союз» яхача кема мара дац лаьрхӀа Ӏилма-тохкамаши технически экспериментaши яра кийчъяь пар. тӀаьта орбитальни отсек йолаш. США-аг шоай «Орбитальни мастерской» 1972 шера мара хьае лерхӀац. Цу «мастерской» ергйолча экспериментех цаӀ сварка я.

Орбитальни объекташ хьалъяра а царна ремонт яра а юкъьерча доаццаш лоархӀам болаш хургдолча металлаш прецизионни доаладари хараче хӀаман чура фо арадаккхари. Хьалхарча моттиге оттаргдолча космически а доаццаш, Лаьттара хьашташ. Хетаргахь, цу иштта «экзотически» хьалашка хьалъ этара хьалхара изделеш орбитальни станцера Лаьтта яхьаргьа космонавташцеи Ӏилма-тохкамий результаташцеи цхьана транспортни космически кема. Лаьтта цу изделешта массе а оагӀорахьара анализ ергья, технически яь ца Ӏеш, экономически а.

Цхьабакъда «орбитальни технологех» пайда эцаш изделеш кийчъеш совгӀа е йиш хилар е Лаьттарча хьелашка хьаюлургйоаца изделеш хьае йиш хилар белгалдар кхоачамболаш дац. Экономически уйла йича «орбитальни технологи» рентабельни хургйолаш хӀама хила деза. Орбитальни станце тӀа материалаш яхари цу станце кийчъяь изделеш Лаьтта Ӏочуяри «орбитальни техника» мелла гоамагӀа яле а безача маьха гӀулакх хила тарлургда. ХӀанзарча средствашца транспортни кема урагӀа массаза доххийт ракето-носитель дӀаяхийта езаргьар. ХӀанз иштта кемаш урагӀъухийтилга моллагӀа дола гӀулакх а хинна дӀа ма эттадий. Бакъда дукха ха ялалехь (мел ха яьлча хургба дувцаргдац вай из гӀулакх), масала, дукхьаьла цхьа рейс йича локомотив е самолет кхы пайдана йоацача йоалаш дийнар санна акха хетаргда.

Кхоане дуккхаза а пайда эца йиш хургйолча транспортни кемай я. Цо цу сахьата лохьергья орбитальни станцешта гӀулакх дарга дӀайохийта расходаш, цхьайола технически оперцеш космосе йоахийта рентабельни моллагӀа дар санна гӀулакх де а тарлургда. Дуккхаза пайда эцаш долча транспортни кемана юкъегӀоргда хьалхарча юкъа, хетаргахьа, цаӀ е массехк ракетни дагӀа, пассажираш чухьа тӀабола кема ше а. Болх беь даьнна лагӀаш лаьтта Ӏоаегаргдаи е атмосфера лаккхерча тӀоанашка даьга дӀадоаргдаи, белгалъяьча районе Лаьтта Ӏодоссаргда, масала, транспортни кема гӀеттача космодроме. Ӏодоссара лагӀа Ӏалашду дӀахьа боахача тхьамаца, фенреактивни двигателца, Ӏохара эшача шассеца. Космодроме лагӀина натахь санна эшаргхуле, кӀезиг-дукха ремонт ергья, юха доагор чу а детта, аргӀана йолча рейса гӀатта кийчдергхa.

Хетаргахь, тӀехьа тӀадоагӀа «цхьа дагӀа дола» транспортни кема хургда рачетни дагӀех кема шен дӀакъоастаде йиш йоацаш. Из шийн тайпара йола космически самолет хургьа, ше Лаьттара дӀайха махиллара юха а йоагӀаш.

«Орбитальни технологе» прогресс бӀарча хьанйцача космически техника прогрессах дӀакъоастае йиш йоацаш я. Вай доккхал ду космически аренаш караерзарe пионераш болча советски космонавтех «орбитальни технологе» даьккхера а пионераш хиннa.

Юрий МАРИНИН,
АПН Ӏилма комментатор.

ВОРКУТА (Коми АССР). Ер шу хьадоладелча дейз тlехьанкача кlора миллион тонн еннай эггара къонагlа йолча заполярни шахта — «Юнь-Яга». Из рубеж лаьрхlачул ши кlира хьалхагlа чакхъяьккхай.

Къонача предприяте — коллектив а къона я. Юкъера лаьрхlача болхлойн инженерно - техническа болхлойн ха — 30 шу.

«Юнь - Яга» — эрсий меттала даьккхача «сийрда тоатол» — В. И. Ленин ваь 100 шу дизара баха боагlача тайпара вакъабахар духьа воркутински горнякаша лелаеча яхьа инициатор.

Миллионни рубеж йоаккхача дийкаль коммуниста Маркушин Василе комплексни бригада, «1-МК» яхача механизированни комплексаца болх а беш, цхьан денна бийсанна 2155 тонн кlора яьккхай. Проектни низ шозза совгlа тlехбаьннаб, Печорски кlора бассейна рекорд оттаяьй.

СУРТА ТIА: «Юнь-Яга» № 1 йолча шахтерча В. Маркушина бригадерча кlорбоахарий къахьетама толамаш даькъала дуwаш ба Советски яхача горняшки поселкерча юкъерча школера дешархой.

С. ГУБСКЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

ЛОАРХIАМЕ ДЕКХАР

КЕПАЙОАЗОН ОБЗОР

ХIаьз, В. И. Ленина юбилей хьаттlакхача массанк бутт мара ца бисича хана, социалистически яхь къаьстта чlоагlъяьнкай.

Ленински юбилейна кийчо еш латтача укх бехктокламеча хана доккхийи сийлехьи декхараш латт республика кепайоазон болхлошта хьалхашка. Къаьстта декъа кхоач производственни участкашта гаргагlа латташ йолча районни газетий редакцешка.

В. И. Ленин ваь 100 шу дизаре сийна доккхийи бехктохамеи декхараш тlаьйцад шоашта Сунженски района юрта боахама къахьегамхоша.

Укх шера доккхий социалистически декхараш тlаьйцаб района хьайбаш лелaдераша: дерригa доаккхаш дола дуах 4150 тоннага, шура 17910 тоннага, фуаш 8750 эзарнега, тха 1740 центнерагl кхоачеде, хlара lаттагара юкъера даьрхlача 2150 килограмм шурий якиа, хlара кхача котама тlехьаьна 140 фуъ гулде, хlара уstагlанна тlера 3,3 килограмм тха даккха.

Тlа-тlа чlоагlагlа хоку гаргенкхоачаш латта lа а хlаьта цуница пхьала доахан чуссадаль кхеба деза ха а. Хlаьта хьайбаш лелaдераша тlаьйца декхараш кхоачашдуларгдац кожъарий чlоагlа база хьайча, доладина дика гlулакх деш хила мара. Цо дlадех партийни, советски, боахама органий ерригa звеньеш тар ма лу дикагlа вlаштlехьаьинна хулга, хьалхашка латта декхараш лоархlаме хилар района хlара къахьегамхочо кхетаделга.

Юбилейни шере декхараш кхоачашде района къахьегамхой оарцагlбахара доккха новкъостал ду районни газета.

«Шортта шура аккхара тlехьа» — керте гlолла даьча цу тайпарча йоазонна кlал «Знамя труда» яхача Сунженски районни газета йолатох Цlоча Эскара цlерагlча колхоза доаркай йоккхача группо В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна тlаьйца социалистически декхараш. Укх шера 8 бетта хlара беттача lаттагара уйкхева ыынкха шура 1664 килограмм — района юкъера даьрхlача ыыккхачул дукхагlа я. хlара дена чекхьякхнйта дlахухьийт 5200 — 5400 килограмм зачетна дола шура. «Оаха, доаркаша, тхоай керттерa декхар лоарl шура йоккхара шера план 7-гlа ноябрь хьатlакхачалехьа кхоачашъяргах», йоах цар тlа. «Района дерригa доаркаш тlахьел оаха тхогара лоткхам дlа а найца, вай партина пачхаьлакхен вlашагlъелла Владимир Ильич Ленин ваь 100 шу дизара сийна тlаьйца социалистически декхараш толамца кхоачашдар духьа лелaча социалистически яхьа эккьебахкара».

Парте Сунженски районни комитета бюрос къоабалъяьй Цlоча Эскара цlерагlча колхоза МТФ доаркай коллективна инициатива. Района партийни организацеш, правленеш шурий - товарни фермай кулгалхой декхарийла баьб шура яккхара шера планаш 1969 шера 7-гlа ноябрь хьатlакхачалехьа кхоачашъяр духьа шерра социалистически яхь йоржае.

Шурий - товарни фермерча коммунистий бадках лоаца дуаш «Партийни группе шиъ гlулакх деш я» яхача статья тlа. Кирова цlерагlча колхоза шурий-товарни ферма коллективана коммунистически къахьегама коллектив цlи еннай. Цу даькъе кlезига хlама кхерагlдеьннадац партийни группана а, 9 сагах латташ йола партийни группа В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна лелаеча социалистически яхьа организатор а кулгалхо а я. Укхаза хlара бутт чакхбоалаш ферма коллектива собранеш а еш, ерригача фермен къаьст - къаьстача хьайбаш лелaдераша юкъера лелaча яхьа итогаш ю. Хьалха латтараша вымпелаш ахчан премеш тел. Дика бола бу доаркаша: РСФСР Лаххехьарча Совета депутате Рыбалко Мариe, Полушкина Лидае, Силкина Татьянае, Евлоева Верае, Слобинкова Евдокияe. Партийни группа чlоагlа уйла тlайсхйт чам бола доакъар кийчдара, из хlанале а 7000 тонн гарта кийчдаьх, хьинар ца кходеш къахьегаш ба коммунисташ А. Калакай, Ю. Морозов, кхыбараш. Хlара коммунисте тlедалла гlулакх да. Кийчъяь кlе уголок а хикагlа бlаргагургдолча моттигашка хьалтеха доахкаш района, колхоза, ферме социалистически декхараш а, юбилейни шера мероприятеш а, дукхаъ газеташ, журналаш а долаш.

Района колхозашкеи совхозашкеи общественни хьайбашта доакъараш кийчдара чlоагlа уйла тlайпхийт «Красное знамя» яхача гудермески газета. Хlара йоагlача номер тlа а «Доакъар кийчдара темпаш лоха ма алийта!» яха рубрика. Цунна кlал кепаст боаламий кулгалхой, керттерча специалистий, партийни советски болхлой статьяш, корреспонденцеш. «Свеклай лордаш, гидуургий кортилгаш — силоса» яхача ший статья тlа «Дружба» яхача колхоза зоотехника Я. Хамхоевна доалaне дика долаш lадаккхийтaра сагота волаш душ, гlожа доакъараш кийчдара гlулакх колхозе во латташ хилараx. Цудухьа теркалье оаш хул доакъараш кийчдара ерригa торонаш, хlакхье а кийчъяьй силос йоаккхача машенаце аьта гидуургий кортилгаш а свеклай лордаш вlашагlъэзарa вакъаца кийчъяьча комбикорма 60 тонн соагlа. «Кlезигагlа гулайой а, — яздь автора, — 250 — 300 тонн гул а яь, хьатlаяхьаргья оаха шекара свеклай лордаш, хьажкlаца цхьана лаьттай йоккаргьа оаха уж, хlаьта колхоза оттаьй 3000 тонн задани оаха октябрь беллехье кхоачаш а ергья».

Доакъараш кийчдара хьакъехьа дуаш «lано хоттаргда», «Кхоалагlа хьоаж», «Доакъара база чlоагlа хургья», «Дика доал деш», «Эра а свеклай лордаш а — доахана доакъарийна» яхача статьяш тlа. Эггара тlехьарча статья тlа «Гудермесский» совхоза керттерa зоотехника Х. Алханова дуаш доакъараш ялсамалехара, ерригача торонех пайда эцара хьакъехьа. Автора дуаш, Тийрка йистаца хоаке эрз дукха ба, яхаш. Из хьеккача доакъараш дукхагlа хургда. Хилачех тlаьдачех моттигашка кийчъяьй мошача эрза 70 тонн. Боахаме хьалхагlа гулъяьар шекара свеклай лордаши гидуургий кортилгаши. Хlаьта укх шера силосни сангарашка ялай гидуургий кортилгех 300 тонни шекара свеклай лордий 200 гарта тенни. Силоса лаьрхlа совхозе ерригa лаьттах ялар аьтача мошача хьажкlайн ехача баьцийн 900 тонн совгlа я. Склада хьачуккхьячаа баьцех даьккха 660 центнер витаминни хьор, совхарчул цкъан оаззех дукхагlа кийчдеьд из. «Дика доакъарий база а йолаш, хьайбашта доагlача тайпара гlулакх деш хилча мара йиш хургьяц тхога доахан шоай метте лоаттаде а цун продуктивность даккхъе а», йоах автора юкъера а.

Доахана lа дакха кийчо ена хана колхозхой хьинар чlоагlа айдаларех дуаш «Колхозная жизнь» яхача Ведана района газета. Цун оагlош тlа «Ленински къахьегама вахте» яхача рубрикана кlал кепаете статьяш: «Шин бригада яхь лелаш», «План тlехкхоачашъяьй», «Сихагlа кийчде доакъараш», «Йол хьоакхаш, хьажкlаш силоса лаьттах йоккхаш латт», кхыяраш. «Ялхлагlча бригаде» яхача статья тlа дуаш XXII-ча партийни съезда цlерагlча колхоза № 6 бригаде колхозаша общественни доахана дlайзен дизан долаш lадаккхийтaра чlоагlа йоакхо еш хилар. Планагlа 200 тонн кийчъе езаш метте, гlожача доакъарий 222 тонн кийчъяьй. Доакъараш кийчдеча къаьстта дика къахьийгад шоай балха нормаш 150 — 200 процент кхоачашъеча Халадев Селехьа, Рашидов Сайд-Селима, Асхабов Салмана. Силос лаьттах йоллаца сихача темпагlа дика техника тоъаш ца хилар долалашехьа а. Доакъарий кийчдара гlулала мишта лел хоайташ каст - каста сводка кепаетт газета, района колхозаш lаьнна малта кийчъенна хойт.

Доахана шиъ хаппакье lаь кийчо яра лоархlамеча балха тlадап теркал ца деш дита метаргдола лоадамбоаца хlамаш. Дола хlама да укхаза лоархlаме: кийчду доакъараш дукха а дика а хилар, доахана lадоаккхаргдолча моттигашка уж тlеоэар, дерттlа дlаоттадаь лоаттадар, лечкъа ца дайтар духьа лорадар, боарамагlа дlахецар. Уж дерригa дагaлаш районни газетий оагlош тlа дуаш хила деза.

Колхозашкеи совхозашкеи доакъараш кийчдеча мишта дел дуwара дикача опыта нийсса моттигаш я из лоархlаме гlулакх районни газетий редакцеша теркал ца деш а. Масала, «Ленинизмах байракх» яхача Ачхой-Мартана района газета 1969 шера 11 сентябре «Саггота хоам» яхача рубрикана кlал хьалхарча оагlо тlа кепатеяй «Во вlаштlехьабьякха болх» яха А. Пацаригова статья. Цу тlа йоах, «Лермонтовский» совхоза сиха йицъелейтай дlадехача lай доахана доакъараш ца тоъерах шоаш лайна цаловаш. Ахкан эмалоехь доахан доакъарашца кlезига lалашдаь хилар бахьан долаш хьайбай продукташ яхара планаш кхоачаштьаеаа укхаза. Йиттача хьала шек бац совхозе специалисташи отделений управляющеши. Статья тlа йоах, совхоз бlерча хьайпача во вlаштlехьадьякхай lан кийчо яра гlулакх. Цхьабакъда, иштача кепатеха а «Дика хьохам» яха А. Аушева статья. Цу тlа дуаш цу «Лермонтовский» совхоза 2-ча отделене къахьегамхоша доакъараш кийчдеча хьокхамаш дакхдаь хилараx. Бокъонца цу боахаме долаш дола гlулакхаш ма дарра дуwар мелагlа а цу шаи статья? Редакце боллоша цу номер тlа гулъяьй «Лермонтовский» совхозах 4 материал «Самашкинский» совхозах 4 материал. Уйла ца еш материалаш иштта lотlаеттаро газета саккъердаме хилийтац, дикагlа хургда, нагахьа кепаеттача материалий география шерде редакце вlаштlехьаьча.

Дукхача районни газеташа юртарча корреспондентаца болх эсала бу, кепаеттача материалех доккхагlдола дакъа штатни болхлой да, газетий оагlош тlа кхераш - эгаш тучанол кхоачамбоацараша еш йола яра критика, кlезига язду кагирхой вахарех. В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна яхь лелаеча колхозаша, совхозаша хlинцe проверка ярак йола материалаш иц.

Бокъонца хlанз, lа тааве доладача хана, районни газетий декхар — колхознийи совхознийи къахьегамхой lаьна кийчбалар мишта лел шерагlен массе оагlорахьарен хьаггойтар рейдоаш бригадай материалаш кепаеттар, дикагlа болча балах дуwар, къахьегара тlерабоццараш гучабахар.

В. ИЛЬМИЕВ.

Дика ХОАМАШ

ГРАФИКАЛ ХЬАЛХА

Петилетка дьаьнагlча шера план хана хьалха кхоачашъяра социалистически яхь хьалха латт Грозненски механдьятта чакхдоаача завода С. - Хадеева керте латта дьаьнагlча цеха коллектив. Графикал массех ди хьалха йоагlа из. Арахецача продукцега дlабоаде мел лохбарех уйл шера цо паччахьлакхена кхаддаьд 37 эзар сом. Къаьстта дика къахьег М. Абасанова керте латтача установкан коллектив. 15-ча октябре денз тlабоагlача бетта чотах сийрда механдьятта продукци арахецаш я цу. Хlаьта механдьятта чаьнаккхара ши бетта задани 18-ча октябре кхоачашбе а дерзl. Хlара сменагlа нормаш тlеккхоачашьеш къахьег установка технологаш цо. Данилова, Ремаро, Березина, кхыяр. Иштта дика къахьег Н. А. Стельмаха керте латтача № 15 йолча установка коллектив а. Товарни продукци арахецаре 10 бетта план 18-ча октябре кхоачашъяьй цо.

[illegible]

Ноябрь бетта чотах

«Самагlаш кlоаргагlен бурув тоаза яача двензах болх беш бе укх шера «Горсюнефть» НПУ бурудеттараш. Социалистически яхье хьалха латт цига буруведетта мастер Г. А. Доронин керте латтача бригаде коллектив. Хlинзалехьа 10 бетта задани кхоачашъяьй цо. Ноябрь бетта чотах теха бурув иттаж метраш а. Иштта дика къахьегаш я В. В. Бочков керте латта бригаде а. Укх денойкe кхоачашъе дерзl цо бурув тоззара итт бетта задани.

З. МАРЧЕНКО,
«Горсюнефть» НПУ кlоарга бурув деттача монтера [illegible] отдела инженер.

ЯЛАТ-ПЛАНАЛ СОВГIА

Укх шера аьнах 700 тонн хьажкlаш а йолаш, ялат дохка дезаш яр Шелье района Ленина цlерагlа йола колхоз.

Кlа дика хьуркъар бахьан долаш 888 тонн декхар из боахамо.

Колхозхой рама болаш хинай хьажкlаш а. Шинко ди хьалхе аланах даьрхlа 400 тонн хьажкlаш пачхаьлакхента дlа а еша хlанз планал тlех из культура йоккхаш ба уж.

Хьинаре къахьег хьажкlаш чуэцача механизатораша Делилханов Ширвaне, Абдулкеримов Масхуда, Магомадов Селима.

В. МАРЗИЕВ.

ДIАЯХАЧА ЗАМАХ ЮХЕДИСАЧА ВОЧА ГIУЛАКХАЩА—ЛИРА КЪОВСАМ

ДОАГIАРГДА ИЗ ДИ!

НОХЧ - ГIАЛГIАЙ къам — советски халкъа чудоагlача дерригача къача къамашта нийсса йиза боъьо болаш иразе къам да. Иразеча къамах вахар иразе хила деза. Цхьабакъда ха деза из иразе вахар ше-шегlа хьахнина доаццалга, ленински парте хьалхленца, доккхий халоний а тlемий а доваъаш доахаш, хlайха цlий lомехкадеш, из вай дьаьша даьккха долга. Из ираз шоай цlена даьккхача дьай хэм а беш, царна халхле луш хинача вартева хоастам а беш, денгара - дента воазага гlа боахкхаш доа вай къам.

Цхьабакъда къамо дlахьоча цу иразча, сийрдача новкъа тайп-тайпара духьаленаш нийсалу. Церех эггара новкъагlа йола духьаленаш я — дlаяхача замах юхедиса во гlулакхаш. Церех керттерa дараш урдош нийделгеи кхъеша текхилгеи да.

Фуд из урдув яхар?

Урдув да бlаьшераш хьалхагlа денз вай къамах гlомарах лета хьадоагlа доккха у. Урдув да маьре йодача кхалсагах, доахача хьайбах санна, эзаш бэла мах, ахчаца ийе а ба, поарталца ийе а ба. Заман хувцалларга хьежжа хувцалуш хьадоагlа урдой доал а боарам а. Тахьоара хьалхарча хана урдова доахних говраши тешаш хинай, цул тlехьагlа дьарешкеи зинашкеи баьнааб, хlанз шифоньерашкеи, гарнитурашкеи, машинашкеи дьаьнад гlулакх. Из хьадоладеннача хана дена вай къама доккха духъи хала лазари дэлаш хьадоагlа урдув. Дlаьйла ел шоай, мел доккха зулам доал урдош дахараш! Массагlа хlаьнига саг висаз шийна а езаш, ше а везаш йола йоl ца йзаливеш цуннах урдув дала низ ца кхачарах! Массагlа йоl маьре яхай шийна ца везачуна, йоккхачуна, ирестагlчуна дьал доалаш хилараш урдох ца лоарах! Массагlа хlамига саг хlалак хиннав шийна езачча йоlах дика урдув вlашагlтоаа кхоалага хьайча! Фуд цу дерригех къама юкъе хьахувлар? Из да зудаш, къоан, лад бохар, нах бохар, къаман фу вlашагхьалар, вай декхарийла ахар, юкъера цабаламаш сордалар, дезала юкъера барт - йиш шелдалар а. кх. дl. Уж дерригa зуламаш доал урдош дахарах. Тlаккха хьаллаьца хlана леладу из дьакъаза урдув, цунах цхьаьнккха бериат ца доалаш хила?

Укхаза урдо хьакъехьа цхьаьш хlама белгалдеккхар лоа сона. Укх шераш, со цу кое а волаш, цхьа йоl маьре яар. Цу йоlа поартал цьпан йоахкача грузовой машена тlа хошлахар. Юстаро цу поартала бlарахьаьиш ваьттача цхьан вонкхача сага хьалар: «Мабо lемаб хlама вайнах. Укх маьре йодача кхалсага бар хула, цу бера эшарагlола цхьа пхьагlа маьре хlама йисац тахан цо маьре ца хьош. Ва-нах, силлара хlамаш дlане эцийтай цу найцига! Бале безацца цар? Уж пахашлах ца аийиш, безаман барт-йиши дела дезар-м шоай маьре йодача йоlе».

Цул тlехьагlа цхьа шу даьннача гlолла цу вонкхача сага хьа бера пхьагlа маре тlа ца хаттеш, шей пахашкаши, дахчаши, аьшкаши хьаш шай новкъа бер а доалладаь, юха цlеара ца маьре да хиннa кхалсаг. Цунчох кхар хилайзар. Зlамига саг доккхача дашадаь рийла вахар. Барт нийгlар. Бlамагl къоьстар — зlамига саг вахарех вахар. Эггара безамагlа хила дезача кхиа къоначча кхалсага кхар а дехар. Цу дерригача зуламе бахьан хиннар из дьакъаза урдув дар!

Урдув ца доахкаш маьре яха йоl ше дlаюхача ай хеташ вен из, — яхар бакъдац. Из lовдана уйла я.

Ши-кхо шу даьнна къача юртарча цхьан зlамигача сага йийна вlаl тха юртара йоl. Цу хамма цхьа нах вlашагlкхийттача метте цу йиний маьнага, сона а хоаш, лоалахочо хеттар: «Наби, йоl кага йоамийнай lа маьре, ахlомаша хьаьнна баьннабий цу маьрцlаьйlа».

Цига хиннача дукхача наха а хозаш, Набе жоп делар:

— Дьара, Салимат, пахашкаш йоаха - м кхеьъац аз-м сай йоl. Армере из цlаьнна дукха ха а яц. Цlа ма венга а совхозе хьалхагlа ше хиннача балха тlа юха тlа а вала, цига болх беш воала из. Вешта, дукха ха йоацца ва а вера, цо къайлагlа аьнна-м хиннадар нусханга: «Вай цlагlа доашадар ца де хьона. Цхьабакъда, кхы, хьа маьре болхача мехкарашта санна поартал сона а ма эзар, аьнна хьона хета, сай бахаре ше а аьнна ийча межа гlорга со «договорен» боле бе. Хьона поартала эшаргдола вача даьккха еллаьца цlа а воагlаргвац. Бахара боах бера нохча а дац, со уннацlаьне а ец, цlагlа lа йоккха саг а я. Хьа рааье ер дергдо лие — аьнна.

Хьалхагlа къача къамнальах баьхкаргаш а Набегахьа дlабийрзар, йоlо кхы фу жоп деннад хер довза.

Цу хьамьаьле доагlаш дола жоп а лаьрхlа Салимата аьлар: «Хьай хьашт дале кхычахьа балха гlойя а даккха, хьай хьашт дале укхазаре вlаштlехьа а даккха, наха ер санна поартал е-м еза сона а» — аьнна хургда-кх хьа йоlо цунга юха. Салимата дlатlа а йийрза кlеззига чlоагlагlа йиш ай а еш Набе аьлар:

— Аьннадац, Салимат аьннадац! Са йоl хьо йоаа, аьха йоаа. Бокъонца са йоlо ше йийхачунга юха фу аьннад хер хьона дойя, аз хьога дlа-м аргда. Цо аьннад: «Сона поартал яра дукха хьо кхычо межа вахе а везац а ваьха декхар хьоарчахо я даза. Пар долаш хургда, доацаре эшари воаш цхьана дахаш хьатlа lаьнаш дергда. Декхар а хьоарчадаь кийчачул дукхи безамегlа хургда вайна воаш хьа а хьайга lалашдаьре». Иштта аьннах са йоlо. Хьай хьашт дале lоадахо а лархlа, хьай хьашт дале ахеташ а лархlа, цо аьнна иштта да-кх.

Цига хинначарех дукхагlбараша хьакъъале даьрхlад Набе аьлар а цун йоlо аьнар а.

Хlанзаа, дукха ха йоацаш сайн кхийттача Набега хьаттар аз, цо кхо шу хьалхагlа дале хиннa къамнаьй даге а дага: «Малта ях хьа йоl, шагlа йиъ яз, барт тайна бахий уж» — аьнна.

Набе аьлар:

— Тахан маре вlашагlа ца кхийттача санна беране бек. Ныха цхьа юхьиг декхар даьлац. Дика уйлашцlена ша бер да. Цхьаболо тхоайбераш раьж бо[illegible] а урдоки поарталахи цхьанкха хlама ца доаккхаш дlайахийтар аз аз йой. Из айса да даьккха хlама гlадъяьха а а. Нагахь санна аз пунгари поартала урдув даьккха хиннадлаларе, пахашкаш хlаньле варьенна хургьяр, доалаш къаьха декхар хургдар. Даьра раьгl-м а айса урдув ца кийна, — аьнна, дlа[illegible] Наби.

«Урдоех доала зуламаш lа сона бердигенне а хьатадоре ма безамех беркатен хургдар церда вахар хьаххолла вlашагlкхийттача кагийча аьлаи мехкарийн кхьиш вахар» — аьнна, хийтар сона.

Уж урдош санна, зуламе а нах хlинланбеш а доакха во да вайнаха юкъера пхьешаш лехилгеи пхьенаш тешнилгеи.

Саго саг вер, сагах саг хьарчар тайп-тайпарча бахьанашца ма хулий. Цкъаза вlалла саг ве дага хоацачун каргагlа мишта хилар ма хоаш хул саг валар. Цкъаза вестачун ший бехк болаш а хул. Цкъаза ше кхычо вуьча каьлчача, пунга це вийта, из лоаз а вай кlалхара вала дагахье юхатадеча хlаменгс вож ва а вийя, хьартаи хул пхьа. Массагlа да уж доакъазаьла саг хьарчаш дола бахьанаш. Моллагlа бахьан хиннa вийнвевайне а из вайнахол санна маьре лоархl цун межарех, тайпан вехйя, гаргарчарех, пхьеттатш ца оаг йорда раьза боацаши хувиара айгlан уж бале а. Балха беза а вlаlагlара - хоаре ерблле а йиш йолаш, царна массанена а никъ беза. Из саг вийна маьри цига лелаш-ла а, шоай аьттув баьннача, моашта кlалхара цуй кхоачарагlа веза гунахь вонцаар пхьена ва вьлте, юха вуаш а хул, цунах пхьа лийхарг а лоархlаш. Малагlча хьакъъала нийса лерхlа йиш я из бlеха гlулакх?

Саго хоаш а из хоаш а сат вийча, цо саг вера бахьенаш тех а техна, бокъонца уж лийзачул тlехьагlа из саг вийначо боагlаш бола беза беш бань закон советски закон ма дий вай. Из хьаькъа суд я.

Укх шера Аьлте-Юртарча кашамашка вlашагlкхийттача «сходе» дийцача дешех керттерa дерlа йиш йолаш да уж ши гlулакх: урдоши пхьенаши. Хlаьта уж зуламера гlулакхаш шина юкъера дlадоьхадий цу «сходо» баьча «социамаша»? Даьхадац. Уж чlоагl а даьд, кхы совнагlа хала а даьккад. Из ха дlа мел везар пхьенашкаш, наха lоадаа лоархlаш ка, пе хоаш вийнача сагах пхьена 5000 сом хала деза аьнна отталь «закон». Цу тlа а гаргарча нахагара воаттабостал хьадела боъьо а лаа цуннен, ха да волаш, вайнаха а дийна, аклур хьабоагlаш цlан, цlагlа цхьа найшки, биь кхо боаллаш дьайбен юхе а дукхан. Тlаккха мича вала везе доалхьэзалла шийх ца хоаш саг хьургар. Вай гlалгlай къама хlана оттаду из, ахьметтел вайца цхьан къам лоархlаш долча нохчий къаам юкъе а из доагlа къача.

Укхаза цхьа-ши хlама белгалдаккхар лоа сона. Дукха ха йоацаш Андарарча цхьан гlалгlачо шоферо цо хоэш машина тlатева нохчашка саг вийнаа. Шийца дунаа гаргара нах а бахча, Гlалгlай lандалагlа, ванначун дьанаь боа пхьа а кийчбеь маьри тlовхаш. Пхьа бизера хьамьльнаш даь даьхьачу тlаьнагlа шоашта пхье дlабала ерш белча, веннaчун даьшанохчаша цига баьча йоррнгеча гlалгlашка аьннад:

Гlалгlай, вай цхьа мотт а цхьа мехк а болаш цхьа къам да. Цхьабакъда тахан шуга белгалдаьнид бахьдар дlаалар лоа тхона: Шо гlалгlай, укх Кавказа даха къаьнаш шун хозача гlулакхах хьагаш, даьаа диса эзди гlулакхаш дика лелаеш, хьаца-да лоархlаш, вонкхагlчун сийдаш хьадоагlаш дершо. Цхьабакъда дийна саг вохкаргем дийна дакъа доккхаргем шу гlулакх во доал шок.

Тlаккха из саг вийна шофер шийна дlатlа а вийха, цунга аьннад цар тайпан вонкхагlа волча саго: «Ер тха венна саг хьо бахьан долаш; хьа нарагlа веннеалe а, хьа бехк боацаш веннилга хайнад тхона, тхо къинтlера даьннад хьона, оаха укх тхоай сага цlий хьаьнал дийцад хьона, ирес долаш ваха хьо», — аьнна, маргlа а велла, нартах кулг хьеазад вонкхача саго. Из цо аьннар а аьнна, цо дьр дьад цу веннaчун кхоамарагlа мел волча саго а.

Тlаккха пхьа нийца цига бехарашта дlагlо а вийрза, аьннад вонкхача саго:

— Унцаза пхьена дала оаhеш дола ахчан бахаиц, хьоари, кхыдари юха цlа хьоргда оаш, оаха рузкъех дагьа дахоацц. Шоана юкъера а дlадаьлча бахьана нитар тахан-м ца гlулакх. Маргше гlолда ше... Мехка дола закон мехко маро оттадац. Хlаьта мехка-махко хорма дола советски lадал да.

Вайна юкъе долаш да дерригача халкъага дlа а хоаттиш, хlарана ши-шийна зетар а палаш, литта дьаьтта санна цlен а даь, советски халкъо къоабал а даь тlаьйца дола советски закон. Цу законо цхьаннена а бокъо хац кхалсагах урдув эца, кхалсаг маьхах йоккха. Цу законо цхьаннена а бокъо лац вийнача сагах пхьа эца, дакъа маьхах доккха. Цо нийсса тайпнар ду бехке волчунна. Из закон сийлонца кхоачашде вай дерригаш а декхарийла да. Хlана кхуаш боагlача кагийча нахаи мехкарашдан дезац дlаяхача замах лелаедаь шарлоьнна lадатаи. Вай къона тlехье дешаркей кхетамией дегlайоагlаш я. Цунна вай сийлахьча парте шерра хьайийллаб ираза вахарга боаа сийрда никъ. Цу новкъа нийслуча духьаленех керттерaраш — вай лакхе аьннача бесса уж шира lадатий да. Царцара къовсам лира а хоадам болаш а хила беза.

* * *

«Сердало» газета тlа «Доагlаргда из ди!» — аьнна цlи йолаш шера чухьнача статья тlа Базоркин Идриса йоах: «...ший яхача пхьа лелараха урдув дахерахи дерригa хьам хьаладаш йолча Актана раьза хинна кулгаш ялергдола сийрда а гlадвугаш а дола ди кастта доагlаргхиларга сатувсаш ва со». Цудухьа оаз айеш кхайка из «Доагlалда из ди!» — яхаш.

Во мел долча хlамаца къовсам лоаттабеш, зуламе мел дола гlулакхаш юкъера дlадоахаш советски lадал хьадоагlа ах бlаь шу хьинначул тlехьагlа а шоай овлай хир ма хадаш хьадоагlа уж тlехьадиса гlулакхаш, вайна юкъера дlаддахара хулаш йола схол къайлагlа кашамашкеи юртешкеи ца а худаш, къаьст-къаьстача тоабех а са хулаш, мехка юкъе гучахьа а, цига вlашагlкхетараш дерригача гlалгlай халкъа викалаш болаш а, цо аьнна дош дерригача вай къама дизза закон долаш а, уж зуламера гlулакхаш вlаеддаь вайна юкъера дlадоахаргдолаш а хила еза, аьнна хет сона.

Уж зуламера гlулакхаш вай къама юкъера цlенденна дlадаргхиларах со чlоагlа тийша ва.

С. ОЗИЕВ,
писатель.

Декхараш толамца кхоачашду

В. И. Ленин ваь бlаь шу дизара сийна тlайца социалистически декхараш кхоачашдара яхье а бьна къахьегаш ба тха совхоза болх[illegible]

хlача хlара гектара тlера 200 центнер силосни масса чуера механизатора. Цудухьа планал совгlа 1294 тонн силос lалашъе йиш хилар совхоза хьайбаш лелaдерий. [illegible]

Дика вlаштlехьдаьккхад совхозе къахьегамхочуи балхачара [illegible]

[illegible] Хlаьта укх шерара [illegible] 110 процент кхоачашъе а карагlдаьккхад цар. [illegible]

94 гектарах хlаране тlера 40 центнерал кlезигагlа йоацаш вок сан чуъ. Цхьабакъда, хlанз хьабере [illegible] хlара гектара тlера 80 центнер [illegible] йоах йер. Дика къахьийгад З. Духаевасе М. Алиевасе кулгалдеча бригадаша а.

Белгалбаха беза шоай балха [illegible]

Р. ДЕШИЕВ,
Надтеречни района «Знаменский» совхоза партийна секретарь.

БАЬЦАДЛАРАШ ТИКАШКА ХИЛА ДЕЗА

Iaaр аьрхlа баьцадлараш кийчдеш латт Горплодоовощторга № 3 йолча базе. Хlара [illegible] кхедаш коартолех, кабуцах, [illegible] свеклах етта машинаш ух цига.

[illegible]

бахьийтаа [illegible] база заведующе Гуцериева жоп делар: торгови болхлоша, Оздоева а тlехьа, дlабахьа тегац уж. Бакъдар аьнча, цхьаьх, ца боахаш цу тайпара хоаш болха тика чу дlаоттабо [illegible]

И. ГЕНЕРАЛЕНКО.

ОБЩЕСТВЕННИ ПОРЯДОК ЛОРАЕШ

Х1АМА КЪАЙЛАДАЛАЦ

Катирхошта хьоькхам телаш хьа-воаг1а республика МВД подраз-делении цхьание милиционерий от-деление командир старшина Бараев 1алаудин.

Дукхача шерашка ша 1оаль балха опыт камаьрша д1алу цо керда милице баькхача катирхош-та.

СУРТА Т1А: милице старшина А. БАРАЕВ.
В. Юхненко сурт.

Хьалха Галашка вар болх беш милице лейтенант Цороев Хасой Хизар. Декал, хьаькъал доаш болхло ше волга цо хьахьокхарах кхы а бехктокхамерча балха хьо-жаву из Сунженски милице рай-отдело. Районе эттара б1аьхийг1а йолча, хьалхле лелаеча «Победа», Ц1ечу Эсвара яха колхозаш чуйоаг1а участок зуламхоех лора-ега цунна т1адула.

Орджоникидзевски станица укхаза балха вале а йоваш вар Цороев. Галашкарчул дукха ду-кхаг1а нах бах цига. Х1аьта из ер-рига моттиг а баха нах а бовза ма безий: х1ара ц1аг1а вахар ме-лав, мала фу деш ва, ишта д1ако. Укхаза а хьалха санна т1ег1ертта болх бе волавелар лейтенант.

1ура дела байса вхьаца мукъа-валийгацар из де дезараша.

Цкъа сайрийна ч1с сахьат доа-лаш леттаж балхара д1а воаг1ар Цороев Хизар. Парикмахерскена д1ат1аотташе а хьоарчаьь бе х1а-маш а йоалмаш Красни Октябра ц1ерахг1ча улицаг1а дехьа а ваьнна п1ен т1ехьашка эккаш ши з1амиг са б1аргавайра уполномочен-нена.

Наьха х1амаш а ийна болхаш хиле мег-их ерам. фу нах ба а фу нйца болх а ца хьожам д1абехий-та йеш ши-их аьнна дагадехар ми-лице-лейтенанта. Цуа т1ехьаг1а шин зуламхочоа т1ехьовьлар из. сехьабенньа х1ам парна т1ехьакхе хала дар, Шолжал дехьа а баьнна байлда болхаш бар кагий нах. Ца-та кхийтача цхьаьне з1амигача са-гага дехар дир Цороева д1а а ваха милице райотдела дежурнега сих-ха машина т1ехьа йита алар.

Сиха кхоачашдир уполномочен-не дехар автомотоклуба курсант, дружинник хиннача з1амигача са-го. Милицонер Ахмадов т1а е волаш хьехаьвар машина. Цуа т1ехьаг1а нарех па1 лица в1ам-т1ехьдаьлар. Из хиннавар Рогов. Тарапенкопа цхьан, станице вахе-ча сага н1аг1ара х1амаш а яхьаш боаг1аш хиннабар уж.

Юкхьаьца деш хиннадахар зу-ламхоша из къоал. Цуа хьалхаг1а а къоал дарах бехктокхаме эза хиннавар уж шиъ. Цудухьа йоаг1аш йола ха а теха нийсахта чувеллар уж шиъ.

Нахахара буваш ч1оаг1барца д1аболабаьб Цороев Хизара шай болх. Из 1алаьмате ч1оаг1а накъа-доал цунна дукха беча балха. Хьа-на зулам гаьна дадале гучадаккха новкъостал ду общественни акти-во.

Участкови уполномоченни вож. Цороева балхах аьпа дукха мо-салаш доалале йаш я. Шай участ-ке порядок лоаттае, зулам сиха гучадаккха хьож Цороев. Шоай вахар, боахам, хьашташ ло-рашеш волча милице лейтенанта дика новкъостал ду къахьегамхо-ша а. Халкъ — милице оаг1ув хи-лар дика кхетадаьа Цороев Хизара.

Н. БЕЗНОСИКОВ,
Сунженски РОМВД начальни-ка заместитель.

НАЬХА САТЕМ ЛОРАБУ

Дукха ваг1аьзар со Наьсарер-ча милице уголовни розыска вок-кхаг1а волча инспектора кабине-те. Дерриге а ах сахьат даьккхар. Са хаттар ахантахьа а кхачадехьа дерге зов ухийташ ека йоалара телефон. Бехк ма бакххалахь, аьнча сакиа согахьа хьа а хьеже трубка лерге хьора цо. Тайп-тай-пара хулар ду хоаммаш: «Ишттача наькъ т1а машино саг лоза-ваьв», «Тика юхе веха саг ва»... Ха йоаццар инспектора. Милице болхлой оарцаг1боалар цу сахьа-те.

Нагахьа саг ваи Наьсаре Халу-хоев Махьмад ца вовзаш. Низ ба цуп дег1ана. Хелп чурваьнна зу-ламхо телаьв пун кулгаша, ола-ча дешо, боакхача бехко. Дукха ваи Наьсарерча милице зуламаш д1аь нах цуа дукхаг1а гучебаьха, уж бехктоккхаме зов саг.

Саратоверча милице школе, дийше, бокъонца кийчвелла вера Махьмад цу балха. Укх шера втт шу дуъ цо наьха сатем лорабу. Советски милице болхлочун, ком-муниста сий лакха лоатталу.

— Во дар де дагадеза саг хьалхха а «кийчлу», — йоах Махьмаде. — Ц1аьхха дац цо суд валле хоал во х1аме «Лоа-дам боацача» г1улакхаш т1ара д1аволалу зуламхо. Цу хин-не цуи вахар. из хьаьнца оаг1ув болаш ца хайча дукха аттаг1а да из кхетаве, хьехар де, дикаха-ча зуламта из д1а ца кхачийта, нийсача наькъ т1а ваикха.

Дукха ха йоаццаш кабахтара ц1аьена Добриев Руслан кхы хар-цахьа леларгволаш вец, хувца-веннав аьнна б1арг ца лоцаш ви-тар милице. Бакъда, Махьмад т1ехьара валийзар цунна.

— Хьаьоккхал фий 1а увзар, — аьнна Руслана багара г1аьле хьаьвьккар Махьмада цкъа. Ни-вар анаша хиннавр.

Х1аца юкъ - юкъе Махьмада ка-бинете воаг1аш ва Руслан.

Балха а боаш дер дайна ле-лача нахах мара уж зуламаш па дуьладга хов Махьмада. Уж сен-на бола нах массахана цуи спи-ска т1а ба. Цудухьа в1аштт1ель-доал цуи во дар даьр сиха хьала-ха а цуи г1улакх тахка а. Опыт, практика, знанеш хилар, творче-ски къахьега хар да из.

Дукха лийхар цо цхьан дий-нахь Т1ой - Юрта ваха Дугиев Махьмад, цхьабакьда корвоаг1аш вацар. Кхыча республике саг а вийна ц1авена хиннав из. Цуа ц1аг1а меитена к1ал латтача че-моданах б1аргкхийтар милиционе-ра.

— Ер тешаме яц. — аьлар Махьмада менге к1ал д1ачу а хье-жа.

Цу чемодана к1ал подвале чу 1очувоалаш къорт йоалаш хин-навр. Подвала чу вижа улар Ду-гиев.

— Хьаравала, духхьале ирах х1ама хургдац, — аьнна Махьма-да сомаьккхийтар зуламхо. Тенча буххь т1ауваш санна хетар из цу подвала чура хьаравоалаш.

Зулам ца далийта, саг лораве, цуи оаг1ув хьалаца, зуламхо бехктокхамах к1алхар ца валийта — ишта да Махьмада даь до-заргдоаца нитат.

— Тха болхлошта юкъе кагийча нахал а т1ех хьинар хиларна, шай болх безарца, фийла хиларца белгалваьннав Махьмад, — йоа-хар цох милице отделение началь-ника заместитель Евлоев Хамбо-ра.

Ишта д1айхача дешаша вуна из цуи новкъостаьа а.

М. ЗАНГИЕВ.

БЕХКЕВАР МАЛАВ?

Старопромысловски районе № 2 йолча уча-стке мела хий хьаукх кран еха латта бутт сов-г1а ха я. Лениe буси ца сопаш кранах 1оухаш дукха эхьа ц1е-на хий лов. Гуччаьа хулаш латташ ю за из. Цу участке №№ 1, 2 йолча корпусашка ба-хача нaха «Старогрознефть» НПУ ЖКК директора И. Я. Обе-ремченконеи кевттерча инженера Е. Г. Щербаковнеи ца хаьи дац из йоал.

— ЖКК куьгалхойи ц1енай управляющин в1алла баг1ац тхо йолча. кхоачамбоацар фуд хьа-жаи. Дуккхача дийхача а товеш ца еха кран. — йоах пенсионе-ра ва. Духаьлкхеи Старогроз-нески к1оарга тохкана буруe хеттача кентора болхлочо [illegible] Ткачеваь.

Минута 20 литр хий дальта 1оаьа. Юкъера к1алаьрх1ача бетта эхьа д1ауха хий 864000 литр хургья. Хаттар втт хьал-кадна: «Малa-теш цу г1улакха бехкевар?

Иштта № 41 йолча участка хоалаг1йолча корпусе а турба ийккха а ийкха хий 1оух.

— К1ира сов1а ха я аз ЖКК диспетчерске хаам баь, цхьабе-къаьа цига цу г1улакха сагота ва-ац саг вац, — йоах транспорт-ни контора бульдозериста С. И. Нестеренкос.

Телефонаш етте а хабараш тувце а хий-м х1ада, а 1оухаш эхьа дов.

А. КРАВЦОВ.

Спортивни хоамаш

ТУРИЗМ

Шаьла района Сержень-Юртер-ча хозача моттиге г1улбеннабер туризи дукхаезарах город Грозне хьалхле яккхара хььнийна. Мот-тиг йолзе 1омабалар, духьала кий-саш йола новкъарлеваш эшар— из яр яхьай программа.

Ялхайтта команда хилар къов-самаш лоаттадеш. Массарел ди-каг1а хьоаххамаш гойтар энерге-тикий команда. Хьалхара моттиг яккхарах физкультурах спортех городской комитета кубок елар цу командана. Шоллаг1ча мотти-ге геофизика треста команда я.

[illegible]

Ноxч - Г1алг1айчен хьалхле яккхара волейболах лоазаш ма1а-ча наьхен кхалнаьхен командешта юкъе хиина кхьаш чаккхьяннай. Цига хьалхара моттиг ялкхар «Старогрознефта» волейболиста-ша. Кубок царга кхьчей. Шолла-г1а моттиг «Красный молот» за-вода коллектива яьккхар.

ТОПАШ КХУВСАЛГА

Ши б1аь сов1а спортсмен хилар республика хьалхле яккхара ДОСААФ-а тира топаш кхувсаш. Хьалхарча группе хотало яьккхар химкомбината спортсменаша. 1357 очко я цар. Шоллаг1ча груп-пе кот я ГрозНИИ команда.

О. НИКОЛАЕВ.

«А» КЛАСС, ШОЛЛАГ1А ГРУППА, ЦХЬОАЛАГ1А ПОДГРУППА

ФУТБОЛЬНИ ТАБЛИЦА

[illegible] [illegible]РЕРА хьал

	Л.	К.	Цхь.к.	Э.	Б.	О.
1. «Спартак» (Орджоникидзе)	38	22	12	4	60—28	56
2. «Динамо» (Ленинград)	38	22	9	7	58—27	53
3. «Металлург» (Тула)	40	18	19	3	[illegible]	[illegible]
4. «Кубань» (Краснодар)	37	16	16	5	51—27	48
5. «Шинник» (Ярославль)	38	16	11	11	46—34	43
6. «Текстильщик» (Иваново)	37	14	14	9	31—19	42
7. «Металлург» (Липецк)	38	10	20	8	38—31	40
8. «Динамо» (Махачкала)	38	12	13	13	36—31	37
9. «Балтика» (Калининград)	38	9	18	11	[illegible]	37
10. «Волга» (Калинин)	38	12	12	14	[illegible]	[illegible]
11. «Динамо» (Ставрополь)	38	[illegible]	14	12	[illegible]	[illegible]
12. «Динамо» (Брянск)	37	11	12	14	[illegible]	[illegible]
13. «Торпедо» (Таганрог)	37	[illegible]	[illegible]	13	[illegible]—41	[illegible]
14. «Автомобилист» (Нальчик)	38	[illegible]	[illegible]	17	37—43	[illegible]
15. «Ростсельмаш» (Ростов)	37	13	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
16. «Труд» (Воронеж)	38	7	[illegible]	13	[illegible]	[illegible]
17. «Спартак» (Белгород)	38	12	10	17	[illegible]—43	[illegible]
18. «Машук» (Пятигорск)	38	10	[illegible]	[illegible]	[illegible]—43	[illegible]
19. «Локомотив» (Калуга)	38	10	11	17	[illegible]	[illegible]
20. «Терек» (Грозный)	38	10	11	17	[illegible]—40	[illegible]

БЕЛГАЛДАККХАР: Л. — лоьзар, К — котвалар, Цхь.к — цхьаь1ана кот ца йолаш, — Э — эшар, Б — бургаш, О — очкаш.

ХАОТТАМ

Тахан республике г1оалаш Грозне лоаданбоацаш моркаш а йолаш, йолчан а йолцаш, байса юкъенхачул т1ехьаг1ен кхойна делкъелпен цхьацайолча мотти-гашка дохк а доллаш, мала-боалельара лаьг1о, г1аьххьача боарамга кхоачаш мух а хьекхаш ха хиле а фегара температура бийсанна республике г1оалаш 6 градусагара 8 градусага кхоача. Грозне 1—3 градус й1овхал йолаш, дийнахь: республике г1оалаш 13—18, Грозне 16 — 17 градус й1овхал йолаш хила а тарлу. Д1ахорча шина дене хоа буси хувцалуш, юкъ-юкъе пома-г1е моркаш а йолаш, лостамаш хуш, лаьг1о, г1аьххьача боарамга кхоачаш мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура бийсанна 1—6, дейнахь 7—12 гра-дус й1овхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

КОСМОНАВТИКА ДЕГ1АЙОАЛАЯРА КЕРДА ЭТАП

СОФИЯ. «Союз» яхача косми-чески кемай групповой полетах керда этап хилар саго космос ка-раерзаяра лоацача, бакъда ка-раг1даьннача доккхийча х1амаех дина долча истоpe чухь, яхаш язду «Работническо дело» яхача га-зета. Геттара дика да х1ан Коммунистически партии Совет-ски паччахьалкхен хьаьв В. И. Ленин ваь 100 шу дуза ха т1а кхоачача хана из полет яр. Рево-люцел т1ехьаг1ерча хьалча ше-рашка т1ехьа т1айоаг1ача хина хургдар дика довзаш волча Ле-нина хадданза йоакхо лай къона-ча советски 1илман, терко ец хьийжав цо хьалхара доахача ко-ташка, кхоача из 1алаьмате бок-кха, х1ама аргадоакхия мия хург-ба, яьхад. Тахан вай дийна те-даш а хиина д1аяйттад сийлахь-боккхача баьчча васкеташ геттара дика кхоачашхулаш хилара, лерг-доацача цуп г1улакхах доккха беркат дальна хилара.

Лоарх1аме да «Союз» яхача ке-май групповой полет социалисти-чески мехкий доттаг1алени цар в1аши лелаеча г1улакхий сим-вол йола «Интеркосмос - 1» ураг1йохийтача хана нийсъенна. Лаьтта а космосе а цу мехкий халкъаш, СССР киацен цунка хараг1даьккаращцен оаг1ув а лув-цаш, цхьана д1а а дайтта прогрес-са новкъа лолх. Тхо тешаш да х1ана «Интеркосмос-1» гобовкаш йолча доттаг1алеи орбита т1а г1олла кастталашка цуп дукха керда важарий г1оргхиларах.

Болгарски халкъо дег чура даь-къала буьц дехад дола космонав-таш, 1илмахой, конструкторап, инженераш, техникаш, болхлой, советски 1илман техникан керда толам балара г1улакх деш мел хиннараш, берриге советски нах, Советски Союзе сий дола Комму-нистически парти. социализмаи коммунизмаи сийлахь - доккхача г1улакха духье пар Лаьтта а кос-мосе а керда толамаш дехар лов тхона.

ВАРШАВА. «Союз» яхача кос-мически кемаша лема полетах, шеко йоаццаш, кердача горизон-ташка вдамаша беча халача нов-къа баькха керда лоарх1аме г1а хилар, яхаш язду «Диче Варша-ва» яхача газете. 1алаьмате дукха х1ама хоаш, дика хьесап долеш 1илма зем башкха а аналли а хоаш, дошо кулгаш а йоккха опыт а йолаш хиле веза сага йов-заш йоаца керда професси хьехи-лара тешаш а хиина д1аяйттад тхо.

«Космически флотили» яхача статья т1а «Трибуна люду» яхача газета язду: «Союз» яхача косми-чески кхаь кема групповой полет космонавтика хургйолча хронике 1969 шера хиина эттара йоккхаг1 йоле событи я, аьнна белгалъяк-кха мегаргья.

БУХАРЕСТ. Укх к1ирг1а «Со-юз» яхача кемай экипажаша кхоачашъяь 1илма - технически экспериментий тайп-тайпара йола программа кхоачашъяр космиче-ски техника эргаьккха товеча баьккха керда г1а, космонавтика дег1айоалаеча юкъе лаьца дика дакъа да, яхаш язду доктора М. Ницэ «Скынтайя т1а».

Автора белгалдоаккх кхаь кема полет в1ашт1ехьаьккхар а из кхоа чашъяр а халеи бехктокхамех г1улакх хилар, из советски специ-алистеша толамца чакхдаккхар.

БОНН. Малхбузен Германе га-зеташе хьалхарча оаг1онаш т1а хоам бу советски космически кхаь кема групповой полет толамца чакхъяларах. Кепайоазоно цхьа-тарра белгалдоаккх «в1алла ца хиннача тайпара нийсса дерриге советски космически кхо кема лаьтта доссар».

ДПА агентства корреспондента Крам Карла, полета результатий лоарх1ам беш, язду: «Союз-6», «Союз-7», «Союз-8» яхачар полето хьахьекхар Советски Союзе тайп-тайпара из болашн йоккхал до-лашн йола Лаьттана юхе г1олла лехаргйола космически станцеш хаддалзеи толаи болашн хьеш хилар», яхаш.

— К1оаргача вакуумеи доазал-зеи хьалашка «Союз-6» яхача ке-ме т1а металлашта сварка еш яь эксперимент йоашхаш, «Вельт ам зоннтаг» яхача газета белгал-доаккх. «х1ана укх сахьата лоар-х1ам баь варгвоацаш йоккха кховне йолаш» из г1улакх хи-лар».

(ТАСС).

США правительства решенена нах эг1азбахар

КАИР. 21 октябрь. ТАСС корр. А. Киселева хьахойт Израила т1е-ма низашка г1улакх деш хила американски гражданашта мукъа-луш США правительства ль ре-шени, цар шоай йола гражданст-во лара а еш, 1алаьмате ч1оаг1а новкъа хинна дерригача 1арбий дунена.

Египетски кепайоазоно беча хоамех, ОАР кхыча мехкашцарча г1улакхий министра заместитель Самах Тохар селхан Каире ОАР-е баьхийтача ерригача 1арбий 14 паччахьалкхен посолашцен мис-сий куьгалхоица в1ашаг1кхийтта хилар, из решени ярах этта хьал дийцар.

«1арбий - американски г1ула-кхаш 1алаьмате ч1оаг1а талхар» аьнна керте а яздь арадаьннад тахан «Журналь д' Эжипт» яха газета.

«Аль-Ахрам» яхача газета обозревателa Гамаль Отейфе бел-галдоаккх, США решене дунена хьалхашка США-еи Израилеи юкъера г1улакхаш гучадоахаш хилар.

«США-е лаьцача цу 1алаьмате кхерамерча позицех, — йоах «Аль-Ахрам» яхача редакционни статья т1а, — США-х хила йиш йий Гаргарча Малхбоалера кри-зис д1аяккхара наькъаш дувцаш йоь оаг1орахьара переговораш ена кхыча къаь мехкаца цхьана заседанеш е бокъо йола паччa-хьалкхе» яха хаттар етт.

Израила т1ема низашта юкъе г1улакх деш хила американски гражданий йиш хилар гуччахьа дувцаш, «США-с н1аболабу 1арбий мехкашта духьалара керда пер-вай т1ом»-, — аьлар 1арбий со-циалистически союза йаькхерча исполнительни комитета члена Анвар Садата, селхан Тель Эль-Кебире хиннача митинге ше кхе-маьл деш. — Бакъда, — белгал-даьккхар цо, — египетски хал-къо д1ахо а къовсам лоаттаберг-ба израильски агрессех хьалхенар д1адаккхара т1ехьа.

БЕЙРУТ, 21 октябрь. (ТАСС). «Аль-Мухаррир» яхача газета «Американски решене гаьна дол-хаш дола политически г1ула-кхаш» яхача авторски статья т1а язду: «Бокъон хьакъехьара цхьа-бола специалисташ к1аьдаг1а дув-ца г1ертачух таьнна кхерамег1а я из решени. Фактически цо бо-къо лу цхьаккха а юкъера ца воаккхаш берригача американски гражданашта юкъарчал доаццаш Израила оаг1онгахьа а болаш т1е-ма юкъе дакъа лаца».

«Аш-Шаб» яхача патриотиче-ски газета белгалдоаккх, «шолха-ча гражданствах йолча Америка ше фактически 1арбашца т1ом хилара хьале оттаьй».

«Журналист» яздайта шоашта

1970 шера х1ана а яздайташ да «Журналист» яха журнал.

Хьаг1адоаг1ача шера советски пресса практика масе оаг1ораха-рех к1оаргтеи в1ашаг1тохара, кепайоазои ленински принципашта пропаганда яра болх бе дер1 журнало, профессиональни знанеш говзалли эргайоахаш тоалра, советски журналистика теории истории 1омадара газетий, журналий, издательствий, радиовещанеи телеви-денеи болхлошта новкъостал дергда.

Журнала т1а кепаеттаргья идеологически балха лоарх1амег1арча проблемех, вай мехка экономически дуьхи халкъашта юкъерчен вахарах йола материалаш. Укх шера а санна, къаьстта уйла т1а-йохийтаргья ленински юбилейна хийча яра.

Алха профессионалашта - журналисташта лаьрх1а хиина ца 1еш, партийни, советски, боахама белхлошта, интеллигенце, сту-денчества шеррача г1озарашта, штате боацача авторашта, болхлойи юртарчен корреспондентачашта, кепайоазон, радио, телевидене проб-лемаш хьашт долаш мел бараша лаьрх1а а хургда журнал.

Журнал яздайта йиш я предприятешкарчеи учреждениешкарчеи общественни распространителашка г1ола, бувзама отделенешка.

ШОАНА, КНИЖКАШ ДЕШАРАШ

Дуккхаче дешараша ха лов 1970-ча шера центральни изда-тельствашe арахеца лаьрх1а книж-каш мелаг1аш да. Вай мехка тайп-тайпарча издательствашe араха-цаши дукхеи да уж. Цу дерриг-ней а ц1ераш яьта вагтоц газет-ии статья т1а. Уж мелаг1аш да хоргда центральни издательствай тематически планашка хьежача. Х1аьта тематически планаш вай республика книготорга тахашка я.

Тематически планашка хьежа-ча оаргечаха назаненашe (худо-жественни берийн литературага-ра д1айнихкача (хьалхаг1а е за-казаш д1айнйду организацешкара, предприятешкара, дешара заве-денешкара, къаьст-къаьстеча к1и-даркошкара.

А. КРАСОВСКАЯ,
книготорга йоккхаг1йола товаровед.

БИБЛИОТЕКАРЬ РОЗА

Кхо шу да Евлоева Роза Маз-г1абика района Инаркъерча биб-лиотеке болх беш йоле. Наха къаш, йоьзаш болало хенпай цох. Юртахоша цуи сий дара белгало я из моттигерча юрта Совета де-путатах харжар.

Розай, х1аранена дала книжка да. Шай дехарех дика доарх1аш из.

— Доккха новкъостал ду тхо-на Розас—олу, дешархоша. Розас болх беча хана деза, дахчех, к1ори, инвентарь из тохьаш ца хиннара библиотеках. Бакъда, шийна и раьааьле дикаг1а болча районе ри-блиотеке. Чоаг1ара раьа хурзхаш ца... Йукх ц1еи... культура цуь... Краснодарски краевой... курсе... т1у... [illegible]

М.КАРТОЕВ.

ТУРЦИ. Измира юхе хьалъе йоладьй шера 3 миллион тонн мех-кдаьтта чакхъякха мяз кхоачарг-болаш йола мехкдаьтта чакхдоаха завод. Из йоккхаг1йола предприя-ти хьалъю Советски Союзо техни-чески новкъостал а деш. Х1ана г1ирс хьалбеча моттигера лаьттам-ца ле деза балхаш дах дальнад, керттерча г1ирсашта к1аг дерд йолаш латт.

Дукха ха йоашаш завод хьалъ-еча кхьчай советски специалистий група.

СУРТА Т1А: завод хьалъе йоль-ча моттига советски ту-рецин специалистий группа. Аьр-дехьара аьттехьа — Азербайджан-шера инженер Х. Г. Селимханов, турецин специалист Ахмед Эрдо-ган, советски специалистий группа куьйгалхо К. Р. Бородин, г1ирси кертера инженер Надим Угур, советски специалист В. П. Лизун-ков.

Н. Кудряшова сурт.
ТАСС фотохроника.

Ладуг1а, хьажа

23 октябрь
РАДИО

6.30 — Юрта 1уйре (г1алг1ай меттала). 6.40 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30 — Передачай програм-ма. 7.35 — Москва. 8.15 — «Серлало» га-зета обзор. 8.25 — Къаьнара романсаш. 8.45 — Халкъа контроль болх беш я (нох-чий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Радиои телевидении передачай про-грамма. 16.05 — «Къона т1ехье» (нохчий меттала). 16.20 — Художественни самоде-ятельноста доакъашхой концерт. 16.45 — Керда хоамаш (г1алг1ай меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Ашараш. 18.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Передачай программа. 18.05 — Хьа Дай-моха (нохчий меттала). 18.20 — «Хургдолашдар техн хьаду» яха обще-ствоведение конкурс. 18.50 — Хьалха латта г1иллахьъяьккхаю бригада (нохчий метта-ла). 19.10 — Телевизиони кердадераш (г1алг1ай, эрсий меттала). 19.30 — Дуней халкъашта юкъера обозрени. 19.45 — Шое-яа, берии. 20.00 — Шуи хаттарашта жоп ду оаха. Совнаьлни 1алашоа министра Симаркина выступлени. 20.20 — Кинохрони-ка (г1алг1ай меттала доаккх). 20.30 — Передачай программа. 20.35 — «Коммунист» яха кинофестиваль. «Оптимистиче-ски трагеди» яха художественни фильм.

24 октябрь
РАДИО

6.30 — «Юрта 1уйре» (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — Передачай программа. 7.35 — Мо-сква. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Авангард» яха радиожурнал (эрсий меттала). 16.30 — Дешар дара школе (эр-сий меттала). 16.05 — Керда хоамаш (г1ал-г1ай меттала). 17.00 — Концерт. 17.20 — Колхозхой съезда лаккхадоахаш (нохчий меттала). 17.45 — Ленин ваь 100 шу кхо-чарга. Ленинц кхоьа дешаре (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нох-чий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эр-сий меттала). 18.30 — Москва. 19.30 — «Болхлой вахар» яха радиогазета (нохчий меттала). 20.00 — «Турпала Нохч-Г1алг1ай ялле» яха передача (нохчий меттала). 20.45 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Передачай программа. 18.05 — Вераша. Фильм. 18.45 — Телевизиони кердадераш (нохчий, эрсий меттала). 19.10 — Хоамаш. 19.15 — Киножурнал. 19.35 — НОТ заком тулаш доаг1а. 19.55 — Шое-яа, берии. 20.25 — Кинохроника (нохчий меттала доаккх). 20.45 — Передачай про-грамма. 20.50 — «Коммунисташ» яха ки-нофестиваль. «26 бакински комиссар» яха художественни фильм.

КПСС Нохч-Г1алг1ай обкома ап-парата коллективо ч1оаг1а хала а ко-тию педем бу царта обкома инструк-торга А. А. Картоевга цуп воша КАРТОЕВ 1ельмий 1абдурахьмани ха йоаццаш д1акхерна.

НИЙСА ПАЙДА ЭЦА ГАЗАЦА ЛЕЛАЕЧА ПИШКЕХ!

Пишкаш лотаю за д1айолае-вай 1969 шера 15 октябре.

Халаш! Газаца летеча при-борех пайда эцача хана кхерам-злеш ерригa бокъонаш оаш нийса кхоачашйой шоана хат[illegible]ш, лелхамаш, ц1ераш юьлар, отрав-ленеш хургйоацилга.

Пишк хьаллотаяле хьалхаг1а ц1аг1а фо чухкетийтаьза. газо-провода т1ера пишка хьалхаш-карен ерригa кранаш д1акъайла хиларах бокъонца дог тешаделза, газаца летаеча пишка шибери поддувалеи хьеллалза ергьац.

Газ йоагача чу тяга йий хьа-жа, цу г1улакха чухьежача б1ал-га д1ат1ахьу кьхата йистилг. Нагахьа санна тяга але, кьхата йистилг чухьежача б1алга д1а-т1алетаргья е д1ачуозаргья.

Нагахьа санна кьхата йистилг чухьежача б1алга д1ат1а ца лате а д1ачу ца увзадой я, газаца летаю пишк хьаллотае в1алла ме-гаргьяц.

Пишка хьалхашкарча газопро-вода т1а йоакха кранаш хьеелла. Хьоарчаь кьхата йистилг хьал-лотае, чухьежача б1алгах д1ачу а яьккхе, запальника д1ат1ахьу, т1аьхха юххела д1ат1ато1ае электромагнитни клапана кнопка, цу хана запальника чура газ хьаллотаяла еза.

Цхьа минут яьнача т1оалла клапана кнопка д1ахеца, запаль-ника чура газ йоагаш хилалах шоай дог тешаде, х1аьта нагахьа санна кнопка д1ахецача хана запальник йой, т1аьхха 2—3 ми-нут яьнача г1олла, ишта аьча топка чу фо чухкетийтачул т1ехьаг1а шоалаг1а хьаллотае хьажа запальника горелка.

Горелкана хьалхашкара газои кран хьеелла, дог тешаде за-пальника горелка дерригача 1ур-гашкара газ йоагаш хилалах, горелка чу йоаги газ фо нийсду регулятор д1а-юха хьовзаерцеи тага шиберцеи нийсъе.

Пишк лотаьь йолча хана газ мишта йоаг хьежа, чухьежа б1алг каст-каста хье а беллаш. лотаьь пишк б1арг лаха саг воацаш ма йита.

Пишк сое й1оех ца хилийтара пишка оаг1онха кхераме лелха-маш ца хилийтара духьа пишка арахьара оаг1ув 80 градусал т1ех б1оаг ма балийта.

Пишк йоагаь шоаш дакъчачул т1ехьаг1а д1акъоала горелкана хьалхашкара кран а пишка юххе-ра газопровода т1ара кран а, шибери поддувале нийлеи.

Газ хьаухаш хуле газопровода т1ара кран д1акъоала, сох чек-ка аварийни служба ела контр-рольни журнала т1а д1аязъя те-лефон а техе.

Шенопка фо чухкетийта, ц1а-г1а цхьаннае тайна ц1аре ала ма хилийта, электроприборех пайда ма эца.

Газови оборудовани талхе ху-ле, контрольни журнала т1а д1а-язъя телефон тоха.

«Грозгоргаз» трест.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-г1а этаж). Телефонаш: редактора—3-44-00; редактора зам.—3-30-11; бехктокха-ча секретара—3-34-38; партийни [illegible] культурах, промышлен-ностех отделий—3-42-30; Юрта боахами кехалой отделий—3-42-28.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-00; зам. редактора—3-30-11; ответствен-ного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, про-мышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.
«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революцие про-спект, 7/34.
Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/34.

СФ05203.
Заказ № 4540.